

SVOBODNA SLOVENIJA

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

7 de agosto - 7. avgusta 1997

LETO (AÑO) LVI (50)
Štev. (Nº) 31

Svet stranke SKD se je sestel dne 29.7.1997 po Kongresu na svoji prvi redni seji in sprejel naslednjo

IZJAVO SVETA SKD

Novoizvoljeni Svet SKD ugotavlja, da vladujoča koalicija ne opravlja ključnih nalog zakonodajne in izvršilne oblasti, kar ogroža demokratični, gospodarski in socialni razvoj Slovenije ter njen ugled v svetu.

Namesto odgovorne skrbi za potrebe vse države, državljani nemočno spremljajo dolgotrajne koalicijske pogovore o delitvi pozicij in sredstev. Koalicija se že pol leta ukvarja z medsebojnimi odnosi, namesto da bi učinkovito izvajala za državo nujno politiko.

Zavlačevanje s pripravo proračuna za leto 1997 ob neustavnem začasnem financiranju onemogoča demokratično odločanje in ovira razvoj Slovenije.

Neresna in napačna politika vlade je bistveno vplivala na to, da Slovenija ni bila vključena v prvi krog širitve NATO, kar bi jo dokončno vrednostno, politično in varnostno umestilo.

Zamujene priprave na ratifikacijo Evropskega sporazuma so pokazale Slovenijo kot negotovega in neverodostojnega partnerja.

Zaradi take politike, ki je v službi potreb vladnih strank in njihovih voditeljev se razvoj Slovenije ustavlja, bistvene reforme pa se ne izvajajo.

Svet SKD meni, da se takega položaja ne da izboljšati zgolj s spremembami v vladi. Za resnične spremembe politike so potrebne nove volitve.

Svet SKD je prepričan, da tiste politične sile, ki ne zmorejo formalne obsodbe komunističnega totalitarizma, ne morejo voditi Slovenije v nov družbeni in gospodarski red.

Da bi prišlo končno do preloma s kontinuiteto totalitarnega značaja, Svet SKD poziva nove pozitivne sile k povezovanju,

ki bi po volitvah omogočale postavitve verodostojne vlade, razvoj resnične demokracije in pravne države z resnicoljubnim in pravnim odnosom do preteklosti, uveljavitev socialno tržnega gospodarstva ter povrnitev zunanje-političnega ugleda Slovenije.

V tem duhu poziva Svet SKD nove politične stranke k izbiri skupnega kandidata za predsednika R. Slovenije z nespornim demokratičnim in moralnim ugledom, saj je pomembno, da pride tudi na najvišjem državnem mestu do spremembe in nujnega preloma s preteklostjo.

Današnja številka Svobodne Slovenije ima priložo z izjavo URA EVROPSKE RESNICE ZA SLOVENIJO, ki so jo predstavili slovenski razumniki.

O SKUPNEM KANDIDATU

Slovenski krščanski demokrati so pripravili predlog sporazuma o določitvi skupnega kandidata za predsednika države, ki ga bodo najprej poslali le predsednikoma pomladnih strank, tj. SLS in SDS. Sporazum naj bi bil zavezujoč, saj je bilo po Peterletovih besedah doslej že dovolj deklarativnih pristopov.

Pomladne stranke so se že večkrat pogovarjale o sporazumu in tudi o samih kandidatih, pri čemer se je izjasnilo, da naj bi vse tri stranke predlagale lastne kandidate, izmed katerih pa bi bilo najbolje izbrati le enega, predvidoma nadstrankarskega oziroma nestranskega kandidata, ki bi lahko dobil čimširšo podporo. Morebitno kandidacijo Janeza Podobnika za predsednika države pa je Peterle ocenil za čisto legitimno, vendar pa bi SLS zanjo morala seveda še pridobiti soglasje. Za sedanjega predsednika Milana Kučana v stranki sicer menijo, da je veliko storil, vendar pa Kučan predstavlja tudi nekakšno kontinuiteto režima, v katerem je imel vidno funkcijo in ki je bil označen za nedemokratičnega in totalitarnega.

NE BO MIRNE JESENI

Slovenski krščanski demokrati (SKD) so skupaj s Socialdemokratsko stranko (SDS) vložili skupno zahtevo po sklicu izredne seje državnega zbora zaradi ne vključitve Slovenije v prvi krog širitve zveze Nato, je na novinarski konferenci 18. julija dejal predsednik SKD Lojze Peterle.

Glede približevanja Slovenije Evropski zvezi pa Peterle meni, da je priporočilo evropske komisije o stanju kandidatka za

Zunanji minister Thaler odstopil

Slovenski zunanji minister Zoran Thaler je 31. julija odstopil, premiera Janeza Drnovška pa zaprosil, da novega zunanjega ministra predlaga državnemu zboru čimprej.

Minister ni dal pravega razloga za svoj odstop, dejal je samo, da je doživel veliko strankarskih nasprotovanj, da je sicer uveljavil slovensko zunanjo politiko, ko komisija za EZ govori o povabilu, in da bo Slovenija v nekaj letih prišla v NATO. Na splošno pa sodijo predvsem člani opozicije, da je zaradi teh slabo izpeljanih politik in dejanskega neuspeha moral odstopiti, da tako krije Drnovška.

Predsednik SDS Janez Janša je povedal, da je „odstop ministra Zorana Thalerja po svoje presenečenje, po svoje pa tudi ne. Presenečenje pa zaradi tega, ker je najavljal odstop, če ne bi prišlo do ratifikacije pridružitvenega sporazuma, vendar je rati-

fikacija bila opravljena v rokih, ki jih je izsilila vlada, tako da to ne more biti razlog. ... Thalerjev odstop ni presenečenje zaradi tega, ker je na zunanjo politiko vlade v zadnjem času letela vrsta pripomb; Slovenija je izpadla iz prvega kroga širitve NATA, v oceni Evropske komisije za vključitev v prvi krog širitve EZ smo dobili relativno slabo oceno“. To je po mnenju prvaka SDS dovolj objektivnih razlogov, zaradi katerih bi moral minister ponuditi odstop.

Predsednik SKD Lojze Peterle pa je izrazil mnenje, da je „Thaler storil odgovorno dejanje s tem, ko je odstopil. Žal pa se mi zdi, da s tem ni odstopila napačna zunanja politika, ki je v bistvu ni vodil minister Thaler, ampak premier Janez Drnovšek. Pravzaprav bi moral odstopiti Drnovšek, če bi hoteli drugačno zunanjo politiko“, je še dejal Peterle.

O vključevanju Slovenije v EZ

Vodje parlamentarnih strank so 30. julija na prvi koordinaciji po podpisu sporazuma o vključevanju Slovenije v Evropsko zvezo razpravljali o oceni Evropske komisije o slovenski kandidaturi za vključitev v EZ ter o programu dela vlade in parlamenta do začetka pogajanj o polnopravnem članstvu Slovenije v EZ.

Sklic koordinacije je zahteval predsednik SKD Lojze Peterle, pridružil pa se mu je tudi predsednik SDS Janez Janša. Peterle je uvodoma izrazil bojazen, da vlada ne bo uspela pripraviti strategije za vključevanje v EZ v dogovorjenem roku, to je do konca septembra, podobno je menil tudi Janša, ki je ocenil, da „vse spi“. Državni sekretar Vajgl je zatrdil, da bo vlada, kot je obljubila, dokument predložila do konca septembra.

Janša je tudi omenil, da je Slovenija med šestimi kandidatki za polnopravno članstvo v EZ dobila eno najnegativnejših ocen, kar je veleposlanik v Bruslju Cizelj zanikal. Dejtal je, da je dobila dobre ocene za dosežke na gospodarskem in političnem področju, da pa resno zaostaja na pravnem področju, posebej pri sprejemanju sekundarne zakonodaje in uresničevanju sprejete zakonodaje. To je res in kot se kaže, so ravno te zadeve važne za Evropo.

Cizelj je priznal, da je bil v Bruslju ura-

dno nakazan jasen razloček med skupino, v kateri so Madžarska, Češka in Poljska (v tem vrstnem redu), ter Slovenijo in Estonijo, kar pomeni „da se moramo še posebej potruditi“. „To, da se v začetku prihodnjega leta začne pogajanja s šestimi državami, še ne pomeni, da bo šest držav hkrati sprejetih v EZ,“ je končno priznal Cizelj.

Predsednik SKD je še predlagal, da bi vlada do začetka septembra pripravila predlog programa sprejemanja ključne zakonodaje, ki naj bi bila sprejeta do decembra, ter spisak zakonov za prihodnje leto.

Po mnenju Janeza Janše bi si morala Slovenija zagotoviti močne zaveznike v EZ. Vajgl je povedal, da je od nemške vlade Slovenija nedavno dobila resno in trdno podporo, aktivno podporo pa uživa Slovenija tudi v Italiji, Franciji in Veliki Britaniji.

SDS in SKD, zahtevajo izredno sejo DZ o Natu

Predsednika Socialdemokratske stranke Janez Janša in Slovenskih krščanskih demokratov Lojze Peterle sta na skupni novinarski konferenci 30. julija predstavila zahtevo za sklic izredne seje državnega zbora, ki jo je podpisalo 25 poslancev iz obeh strank.

Izredna seja, na kateri bi DZ ocenil neuspelo kandidacijo Slovenije za vključitev v prvi krog širitve zveze NATO ter razpravljala o oblikovanju strategije za vključevanje v Nato v pomadrijskem obdobju, naj bi bila v skladu z zahtevo v četrtek, 18. septembra.

Janša in Peterle sta na novinarski konferenci tudi opozorila, da je za zahtevo SKD sklican sestanek koordinacije parlamentarnih strank in sicer o slovenski zunanji politiki.

VELEPOS LANIK V VATIKANU ZAVRNJEN

Parlamentarni odbor za mednarodne odnose je 1. avgusta za zaprtimi vrati obravnaval kandidacijo že 11 kandidata za veleposlanika Slovenije v tujini. Tokrat so pretresli kandidacijo slovenskega veleposlanika v Vatikanu Marka Dvoršaka, ki pa ni dobil zelene luči. Dvoršaka je predlagala Slovenska ljudska stranka.

Prvak Slovenskih krščanskih demokratov Lojze Peterle je izrazil začudenje, da je državni radio omenil samo njegovo ime, ki naj bi glasoval proti novemu kandidatu, ki naj bi ga tako zrušil. Opozoril je, da so kandidata ljudske stranke zrušili samo poslanci vladajoče koalicije, saj ni nihče omenil, da je proti njemu glasoval tudi Jelko Kacin. Dvoršak je prišel na zaslišanje pred odbor popolnoma nepripravljen, saj ni niti vedel, kam naj bi ga država poslala. Peterle je omenil, da to ne bo koristilo ugledu Slovenije v tujini.

Zgodilo se je v Sloveniji

BEGUNCI IZ BIH

Slovenska vlada je na začetku aprila sprejela sklep, na začetku julija pa uredbo, da po 31. juliju 1997 bosansko-hercegovaški državljanom, ki prihajajo iz območij (entitet), v katerih večino prebivalcev predstavlja narod, katerega pripadniki so, ne bo več nudila zatočišča. Po besedah namestnice direktorja vladnega Urada za priseljevanje in begunce D. Marovt je v Sloveniji trenutno še 6300 beguncev iz BiH.

KJE JE PRORAČUN?

1. avgusta je bila redna tedenska seja vlade, na kateri so dokočno oblikovali predlog državnega proračuna za leto, ki so ga sicer sprejeli že v ponedeljek. Vse pa kaže, da z dokončnim predlogom ne bo nič, saj še vedno potekajo koalicijska pogajanja o dodatnih razporeditvah znotraj že potrjene proračuna med ministrskimi resorji.

MATEMATIČNA OLIMPIADA

Na 38. mednarodni matematični olimpiadi v Mar del Plati v Argentini sta dva slovenska dijaka - Matjaž Konvalinka z Gimnazije Bežigrad in Matjaž Titan z Gimnazije Murska Sobota - prejela bronasti medalji, Martin Milanič z Gimnazije Koper in Tadej Starčič z Gimnazije Bežigrad pa pohvali. Poleg njih sta sodelovala še Matija Mazi iz Bežigrada in Andrej Vodopivec iz Celja. Letošnji rezultati tekmovanja, v katerem so se slovenski dijaki pomerili s predstavniki 82 držav vsega sveta, pomenijo največji uspeh slovenske ekipe doslej.

ANKETA O DELU VLADE

Najnovejša telefonska anketa Dela 30. in 31. julija kaže, da je slovenska javnost ob zahtevi po interpelaciji vlade, ki je vložena v parlamentu, včrtno hudo razdvojena. 38,6% vprašanih meni, da si vlada zasluži nezaupnico, 37% je nasprotnega mnenja, slaba četrtnina vprašanih pa na to vprašanje ni znala ali želela odgovoriti. Dobra četrtnina (25,2%) je menila, da vlada ni bila nikjer uspešna. Največ vprašanih pa ji je neuspešnost pripisala pri vključevanju Slovenije v NATO (10,5%), 8% je menilo, da je bila povsod neuspešna.

MANJŠINSKA PRIZADEVANJA

Zunanjepolitična komisija italijanskega senata je v Rimu potrdila evropsko konvencijo za varstvo narodnih manjšin. Glavni poročevalec je bil Darko Bratina, slovenski komunistični senator. Med drugim je poudaril, da je dejanje komisije izraz politične in kulturne zrelosti, saj je priznanje manjšinskih pravic hkrati dokaz vsestranske obogatitve državne skupnosti. Sklep so sprejeli skoraj soglasno, zanimivo pa je, da se je zanj izrekel tudi predstavnik Nacionalnega zaveznitva. Pri tej stranki, čeprav je desničarska, je zadnje čase mogoče opaziti (tudi v Furlaniji-Juljski krajini, razen v Trstu) določeno podporo slovenski manjšini v Italiji.

Za sklep se je odločil tudi nekdanji predsednik vlade in zunanji minister Giulio Andreotti, in sicer z izjavo, da so manjšine „pomemben etični dejavnik države“. Čez nekaj dni, najpozneje pa septembra, bo konvencijo obravnaval tudi senat. Slovenska manjšina v Italiji pa je z zadovoljstvom sprejela novico, da je Evropski parlament v Strasbourgu sprejel posebne programe za šolstvo in mladino (programi Leonard, Socrates in Youth for Europe), ki

MEJNI PREHODI Z MADŽARSKO

Vlada je včeraj sprejela sklep, da se odpreta dva nova mejna prehoda z Madžarsko in sicer Kobilje in Prosenjakovci. Za meddržavni promet naj bi ju odprli 20. avgusta. O tem sta se že dogovorili vladi Slovenije in Madžarske 20. maja leta 1997 na Ptuj. Tako naj bi razbremenili ostale mejne prehode z Madžarsko, največ pa naj bi pridobili obe manjšini z obeh strani meje, saj jima bo to omogočilo boljšo povezavo z matičnima državama.

VPIS NA UNIVERZO

Pred kratkim se je končalo šolsko leto. Visokošolska prijavno-informacijska služba je 3. avgusta, šest dni pred rokom, končala prvi krog vpisa na visokošolske zavode v Sloveniji v novem študijskem letu. Na razpis se je prijavilo 21.840 kandidatov, od katerih je vpisne pogoje izpolnjevalo 16.409 kandidatov. Na zeleno smer študija se bo lahko vpisal 13.401 kandidat. Za drugi prijavni rok je v Sloveniji še prostih 2.947 prostih vpisnih mest za redni študij in 3.729 za izredni študij.

KODA ZA IDENTIFIKACIJO SLOVENIJE

Ministrstvo za znanost in tehnologijo je 3. avgusta predlagalo vladi, da naj sprejme sklep o uporabi oznak za označevanje Slovenije skladno s standardom SIST ISO 3166. Vsi upravni organi, ki pri svojem delu še uporabljajo oznaki SL in SLO za Slovenijo, morajo do 30. septembra obvestiti o načrtu postopkov prehoda na oznaki SI in SVN, in do kdaj lahko tega uvedejo.

Ta mednarodni standard je bil sprejet pred 25 leti in enotno ureja označevanje in identifikacijo držav. Te oznake se pojavljajo v javni upravi, poslovnem svetu, prometu, šolstvu, knjižničarstvu, bančništvu, poštnem prometu in podobno. Že 5. marca leta 1993 so bile Sloveniji dodeljene dvočrkovna koda SI, trimestna numerična koda 705 in tričrkovna koda SVN. Pri označevanju vozil v prometu je uporaba oznak SI in SVN priporočena, vlada pa mora pripraviti vse postopke, da se bo nova oznaka za Slovenijo tudi obvezno uporabljala na vozilih.

pa ne veljajo samo za redne članice Evropske zveze, temveč tudi za pridružene (Slovenija) in za njihove manjšine, se pravi tudi za Slovence v zamejstvu.

Italijansko zunanje ministrstvo se je začelo zadnje čase bolj neposredno zanimati za slovensko manjšino v Italiji, hkrati pa za razmere na meji med Slovenijo in Italijo. Na obisku v Trstu in Gorici je bila podtajnica tega ministrstva Adriana Vigneri in se je s predstavniki oblasti, pa tudi manjšine, pogovarjala o tem, kako še bolj presegati meje. Govor je bil o šolskih problemih manjšin in o potrebi, da se odprejo novi mejni prehodi, zlasti na Goriškem. Slovenski predstavniki pa so Vignerijevo povabili v Beneško Slovenijo, kjer ima slovensko prebivalstvo žal še omejene narodnostne pravice.

Nadvse aktivni so tudi v zadnjih dneh, ne glede na počitniški čas, organi stranke Slovenske skupnosti (Ssk). Njihov pokrajinski odbor je med drugim ugotovil, da listina, ki so jo pripravili v okviru znanega Bicamerale (ta pripravlja nove ustavne reforme) v Rimu, v zvezi s statutom deže-

Nadaljevanje na 6.str.

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Hvala Bogu. Vendar nekaj novega, nepričakovanega. V poznih sobotnih urah, pravzaprav že v zgodnjih nedeljskih, so voditelji Solidarne fronte in radikalne stranke podpisali sporazum, s katerim se zavezujejo, da bodo skupno nastopali v argentinskem političnem življenju. Možnost te povezave, ki so jo že večkrat skušali roditi, pa se je vedno izjalovila. In vendar - tukaj jo imamo in danes je že važen sestavni del argentinske politike.

KO VODA GORI

Za pravo razumevanje dogodkov je treba, kot običajno, pogledati nekoliko nazaj. Ta poizkus skupnega odpora proti menemizmu ni prvi. Od samega nastanka te tretje politične sile, ki jo posebej Solidarna fronta, je obstajala možnost ali bolje, se je govorilo o potrebi neke povezave, ki bi pomenila jez proti hudourniku sedanje vlade. A to je bilo v dobi, ko je bivši predsednik Alfonsin omogočil ustavno reformo in ponovno kandidacijo predsednika Menemom.

Tedaj je na ustavodavnem zasedanju prišlo do sodelovanja med radikali in frentisti in tedaj so se vršili tudi prvi pogovori med predstavniki ene in druge stranke. A tedaj je na radikalni strani bilo zaznati navdušenje za skupen nastop le pri tisti skupini, ki ni soglašala z Alfonsinom in njegovim paktom z Menemom. Na čelu te skupine je stal buenosaireški provincijski veljak Federico Storani in njemu prijazni tovariši, ki pa se končno niso upali povzročiti razkola v stranki. Ta razkol bi gotovo nastal, ker so Alfonsin in njemu zvesti odločno zavrnil vsak poizkus združevanja.

Za tem je že lansko leto vodja predsednik radikalne zveze Rodolfo Terragno, skušal doseči tako povezavo. Terragno je imel v mislih skupen nastop na oktobrskih parlamentarnih volitvah, s čimer bi bila povečana možnost, da bi opozicija zmagal. Seveda, končen cilj te povezave naj bi bil skupen nastop na predsedniških volitvah leta 1999, kjer bi se skupni kandidat povezan opozicije pomeril z vladnim kandidatom, ki bi bil gotovo sedanji buenosaireški guverner Duhalde.

Ta drugi poizkus je prav tako padel v vodo in znova zaradi ostrega nasprotovanja istega Alfonsina. Ta je zavrnil vsako možnost povezave. In ker njegova beseda v stranki še vedno mnogo zaleže, je znova vsak poizkus splaval po vodi. Tedaj ga je vodja Solidarne fronte javno obsodil kot krivca nesporazuma in kot človeka, ki s svojo nepopustljivostjo preprečuje skupen nastop opozicije in tako pomaga vladi pri nadaljnjem zmagovitem pohodu.

Alfonsin pa je imel svoje načrte. Hotel se je vrniti v aktivno politično življenje in tako je res postal kandidat za narodnega poslanca: zavzel je prvo mesto na radikalni volilni listini v provinci Buenos Aires. Njemu nasproti pa je vstala s strani Solidarne fronte Graciela Fernández Meijide, guverner Duhalde pa je bil skoro primoran, da je na čelo peronističnih kandidatov postavil svojo ženo, ker ni drugega res priljubljenega kandidata. Alfonsin se je kar naenkrat znašel na tretjem mestu. In še zanimiv podatek: vsakič, ko se je ponovil kak poizkus povezave med radikali in frentisti, so ti zadnji postavljali kot pogoj, da se mora Alfonsin umakniti iz list kandidatov.

Počasi se je položaj zaostrial. Radikali so v prestolnici ostajali na drugem mestu, kar ni šlo v račune vodju mestne vlade. De la Rúa, ki ima tudi predsedniške želje, ni hotel izgubiti v lastnem mestu. V provinci pa so radikali ostajali na tretjem mestu in Alfon-

sin je igral žalostno vlogo, da je ostajal daleč za obema damama. In tu je pokazal, da če nima več ljudske ljubezni, ima še vedno tisto politično spretnost, ki mu je sicer malo pomagala pri vodenju države, a mnogo pri tisti politični igri, ki ga je ohranila vedno kot razsodnika argentinske politike. Ponudil je prej tako osovražen sporazum Solidarni fronti, ponudil ostavko na poslansko kandidacijo in dosegel, da je v dveh dneh prišlo do sporazuma, ki so ga prej več let zastonj iskali. Alfonsin je ostal brez vsakega kandidatnega mesta, a postal je vodja komisije, ki naj nadzira skupno delovanje obeh političnih strank, in s tem neke vrste mentor in patriarh opozicijske povezave. Ni malo za človeka, ki mu je že neštokrat grozila politična smrt.

Seveda, okoristil se ni samo Alfonsin. Dejansko vsi opozicijski politiki računajo na ta ali oni izkupiček. Med radikali v prvi vrsti De la Rúa, ki se je izognil porazu v lastnem okrožju in ki se mu odpira široka pot do predsedniške predkandidature. Kajti med člani dogovora je tudi ta, da bosta obeli skupno nastopili na predsedniških volitvah leta 1999 in sicer tako, da bosta stranki imenovali vsaka svojega kandidata, ki se bosta pomerila na odprtih volitvah: tisti, ki bo zmagal, bo kandidat za predsednika; poraženi bo kandidiral za podpredsednika. Tako bo volj sit in koza cela.

Dogovora so veseli tudi v fronti, kjer sta na prvem mestu Graciela Fernández Meijide in Chacho Alvarez tudi kandidata za predsedniško tekmo. Od usode obeh na oktobrskih volitvah je mnogo odvisno, kakšna bo njuna politična bodočnost.

KAJ PA SEDAJ?

Seveda ni vse jasno in ne bo šlo vse brezhibno v bodočnosti. Mnogo je zaskrbljenih na argentinskem političnem odru. V prvi vrsti je mnogo zaskrbljenosti v vladi. To je razvidno že iz srdečega nastopa, ki so ga proti opozicijski povezavi zavzeli domala vsi najvidnejši predstavniki vlade. Dolgo že ni bilo zaznati toliko srda in ogorčenosti nad opozicijo kot sedaj. Začeni s predsednikom Menemom in guvernerjem Duhaldejem pa preko vseh ministrov in strankinih veljakov, vsi skušajo deskreditirati opozicijo.

Menem je v prvi vrsti označil povezavo kot novo Demokratično unijo, ki je bila tista povezava, ki je nastopila proti generalu Peronu na prvih predsedniških volitvah leta 1946. Seveda, med obema ni nobene sličnosti (tedaj so se povezali radikali in konservativci), in predsednik skuša le obuditi neko zgodovinsko nastojanje proti omenjenemu paktu, ki je bil peronizmu vedno odvrten in simbol zmage argentinstva nad reakcionarnostjo.

Zaskrbljenost pa je zaznati tudi v opoziciji sami. Zmaga tako ni preveč gotova. Tudi ni možnosti, da bi povezava nastopila združena v vsej državi, niti v vseh občinskih okrožjih. Tako bo precej problema dvojuh listin, ki bodo okrnile moč povezave. Kjer so radikali na vladi, so že zavrnil povezavo. Večje navdušenje je tam, kjer so v opoziciji in vidijo možnost zmage le v združenju. Združena opozicija je že glasno izjavila, da bo obdržala konvertibilnost in priznala vse dosedanje privatizacije. Kapital je varen in borza je mirna.

Končno pa je vse odvisno od tega, koliko resnosti bo pokazala združena opozicija.

Koliko bo skrbela za stvarno politiko in pozitivno nastopanje in bo to bolj vrednotila kot pa volilne rezultate. To bi pritegnilo neodvisne glasove, prav tiste, ki končno odločijo vsako volitev.

Rast XXVI

Ah! Narava, narava!

V ponedeljek smo se napotili v Davče, kjer so nas sprejeli skavti, ki so bili ves teden z nami. Neverjetno, kako so uslužni, res vedno pripravljeni. Naučili so nas razne igre, pesmi, najvažnejše pa ljubezen do bližnjega in spoštovanje.

Vstajali smo vse dni zelo zgodaj in zvečer seveda tudi zgodaj šli spat; težko se je bilo privaditi temu; je pa za to zelo dobro poskrbel Franci.

V torek smo šli na Porezen. Pot ni bila lahka (za nekatero), ko pa smo prišli na vrh, smo pozabili na vse. Na poti nas je dohitel župnik Urbanija, prinesel je čaj in slaščice.

V sredo smo si malo ogledali Groharjevo domačijo. Tam smo postavili kar cel orkester. Dali so vsakemu instrument in tako smo se zabavali. Dobili smo tudi umetnike za risanje in to kar v nekaj minutah. Potem smo šli do Železnikov in si ogledali želzarski muzej.

V četrtek smo zopet šli v hribe in sicer na Ratitovec. Iz vseh teh gora lahko vidiš lepote Slovenije.

V soboto smo se pa učili izdelavati suho robo, klekljati, mrvo ometavati, lañiti in češnje nabirati (tega sicer nas nihče ni učil, smo kar sami hitro znali). Potem nas je tudi dež dobil, ko smo si vse te kmetije ogledali peš in to vedno po hribih.

Za zogo, karte in prosti čas smo bili vedno pripravljene. Zvečer smo se zbrali v šolski dvorani in predstavili skupno s Kanadčani in Amerikanci kulturni program. Vaščani so bili zelo zadovoljni, kar je bil naš namen. (Tisti večer smo imeli dovoljenje malo zaplesati in sicer do 22.15, to je bilo kar veliko, saj se je vsako noč luč ugasnila ob desetih).

V soboto pa duhovna obnova. Vodil jo je g. Janez Rihar in moramo reči, da je bil popoldanski program zelo zanimiv, tako da je gospod žel burjen aplavz. Zvečer nas je obiskala Kocmurjeva družina. Skavti so nas

pogostili s tortami in spominčki (križ sv. Frančiška in njihova rutka), potem pa taborni ogenj. Že v soboto so solze tekale, ko smo se zahvaljevali Boštjanu (skavtu), Roku, Maji, Igorju in Alenki. Veliko so naredili za nas brez vsakega plačila, samo iz idealov in slovenske zavesti.

V nedeljo smo se poslovili od Davč s sv. mašo, pri kateri smo peli in sodelovali s prošnjami in molitvijo.

Poslovili smo se od vaščanov, posebno pa od skavtov; slovo je težko, kadar spoznaš dobre ljudi.

Odpeljali smo se v Ljubljano, od tam pa na pot v Celje in Teharje, kjer smo počastili naše padle junake, - si ogledali umetno jezero. Naprej smo šli v Ptuj, tam smo se zaljubili v prekrasno mesto, ki ni nič manj lepše od Maribora, posebno kadar te sprejme župnik s takim veseljem in ljubeznijo. Pokazal nam je mesto Maribor in povedal zgodovino. Pa tudi na večerjo nas je povabil. Potem smo se zopet peljali v Ljubljano, kjer smo prenočili.

Danes smo pa že na poti v Krko, ogledali smo si že Otočec in uživamo ob prekrasni lepoti Slovenije.

Še se bomo oglasili!

Matjaž

UPRAVIČENO PRIZNANJE ROJAKU

V mestu Malargue v Mendozi je naš rojak Janez Duhovnik doživel veliko počastitev: v zahvalo za njegovo neutrudno delovanje je tamkajšna šola Gral. M. Savio imenovala po njem park v njeni sosesčini, ki ga je Duhovnik uredil.

Odlok se glasi:

Ker je upokojeni profesor Janez Duhovnik z veliko vneto skrbel za lepšanje prostora ob šoli in ker naša šolska skupnost zna ceniti ta napor in zgled za ljubezen do naše ustanove, njeno vodstvo imenuje ta prostor PARK JANEZ DUHOVNIK.

Mendoza, 7. maja 1997.

Naj sledi nekaj podatkov o delu slavljenca: Janez Duhovnik in dr. Luskar sta se naselila v takrat mali vasi Malargue okoli leta 1953. Dr. Luskar kot zdravnik, Duhovnik v bližnjih rudnikih, kmalu nato pa kot oskrbnik v „Vivero forestal“, kar mu je tudi pomagalo, da je po vseh parkih sedaj že mesta Malargue posadil lepo drevje in res tako lepšal kraj.

Med tem sta pa že z dr. Luskarjem začela profesorsko službo na gimnaziji Escuela Minera (danes zelo napredna) vsak v svoji stroki. Tako je Duhovnik poučeval 31 let risanje, na začetku tudi angleščino. Poleg tega je še vedno urejal „Vivero forestal“, ki je res prava umetnina, tudi muzej. Od leta 1964 do 1969 so imeli slikarske razstave v Malargue, na katerih je vedno prejel 1. nagrado.

Duhovnikov mural v dvorani občine Malargue

Torej priznanje „Parque Juan Duhovnik“ gre za vse njegovo nesebično delo v šoli in v Malargue samem. Tako je delal tudi dr. Luskar, s katerim sta bila resnična prijatelja in je njegova smrt res velika izguba za Duhovnika in za Malargue.

Slovenci smo veseli in ponosni, da so v Argentini priznali delo našega rojaka, ki mu za to tudi čestitamo.

Obisk v Beli hiši

Predstavniki ameriških Slovencev, ki jih je vodil častni konzul Republike Slovenije v Clevelandu Karl Bonutti, so 21. julija obiskali Belo hišo in izročili kratko spomenico ameriškemu predsedniku Billu Clintonu za podporo Sloveniji ter izrazili močno podporo razvoju ameriško-slovenskih odnosov.

V sedemnajstčlanski delegaciji sta bila med drugimi tudi upokojeni admiral Ronald Zlatoper in nekdanji član predstavniškega doma Dennis.

Predstavniki ameriških Slovencev so svojim sogovornikom pojasnili gospodarske, geopolitične in kulturno-civilizacijske razloge za vključitev Slovenije v zahodne integracije, še posebej v Severnoatlantsko zvezo. Dobili so zagotovilo, da je Slovenija med prvimi kandidatki za naslednji krog širitve zveze Nato.

Obisk predstavnikov ameriških Slovencev v Beli hiši je posebnega pomena tudi zato, ker je to sploh prvi tovrstni obisk v podporo Sloveniji.

Živel za sebe, dr. Janez Arnež Gabrovškov dnevnik in dr. Andrej Vovko Prvih sto let Kranjsko-slovenske katoliške jednote.

Vse prireditve so bile zelo dobro obiskane, večinoma z nabito polno dvorano, nastopajoči pa so bili vselej nagrajeni s toplim aplavzom. Časopisi so objavljali dobra in obširna poročila, nekatera predavanja in intervjuji so izšli tam v celoti, pa tudi televizija jim je posvetila pozornost, kakor tudi likovni razstavi.

Splošna ocena teh prireditev je bila zelo pozitivna. Zanimive so bile ocene v Književnih listih Dela o Pibernikovem in Simčičevem predavanju. Pomemben je tudi Pibernikov intervju z urednikom Meddobja Vinkom Rodetom.

Kakšen je pa bil splošni odziv Ljubljančanov na Evropski mesec kulture? Že dober teden po začetku je Delo objavilo najprej raziskovanje po Internetu o mednarodnem zanimanju za ta EMK, ki ni prineslo kaj prida zanimanja. Mnenja so bila, da je prireditev preveč lokalnega značaja, čeprav so bili nekateri tuji začudeni nad slovensko angažiranostjo in množico prireditev. Primerjali so jo na primer s podobno prireditvijo na Danskem, kjer je bilo pripravljenih neprimerno manj prireditev. Ob teh ugotovitvah se nam stavi vprašanje: Zakaj se Slovenci za nekatere stvari, v tem slučaju gre za predstavitev kulturne zmogljivosti, tako čezmerno angažiramo? Ali to izhaja iz našega samoohranilnega nagona, ker je naš narod res ostal pri življenju prav preko svoje kulture? Na vse to pa je Delo pripravilo kulturno anketo konec maja, kjer vprašujejo Ljubljančane, ali se mislijo udeležiti kakšne od prireditev EMK. Odgovori so bili zgovorni (na prvi pogled celo zaskrbljivo), kajti 78 odstotkov vprašanih je

izjavila, da se ne misli udeležiti nobene prireditve, se pravi, da je le ostalih 22% mestnega prebivalstva kulturno čutečih. Če ta odstotek primerjamo na primer z buenosaireskim prebivalstvom, smo Slovenci lahko kar zadovoljni. Zanimivo je tudi mnenje 56% ljudi, da država namenja kulturi premalo podpore, in skoraj isto število izjavlja, da bi bili pripravljene državi plačevati celo višje davke, če bi s temi sredstvi neposredno podprla kulturne projekte. Na vprašanje, kdo ima več zaslug za to, da imamo samostojno državo - politiki, ki so vodili nacionalno in državno osamosvojitve, ali kulturniki, ki so oblikovali slovensko nacionalno identiteto? Dobra tretjina vprašanih sodi, da so bili oboji enako zaslužni, 28,7% daje večjo težo politikom, 25,6% pa kulturnikom. Eno najbolj spodbujajočih odgovorov pa je bilo na vprašanje o bralni kulturi, kjer le dobra tretjina v zadnjem letu ni prtebrala nobene knjige, v povprečju pa je vsak v zadnjem letu prebral 8,4 knjige. Glede obiska prireditev EMK pa so kasnejša merila sredi meseca junija pokazala, da je obiskovanje na splošno zadovoljivo in je projekcija do konca prireditev obljubljala okrog 100.000 obiskovalcev. Odmevi na to „jumbo“ prireditev, kot jo je imenoval neki žurnalista, se bodo pojavljali še v naslednjih mesecih. Nekaj pa je že kar precej jasno, da je ljubljanski EMK bolje poskrbel za program kot za izbor publike, kateri je bil namenjen. Na vsak način je tudi res, da smo Slovenci znani kot perfekcionisti, zato se nam zdi, da je tistih 22 odstotkov kulturno čutečih le premalo. Pa je prav tako misliti. Pregovor pravi, če hočeš vreči kamen v daljavo, ga moraš zalučati visoko navzgor.

Konec

MARJAN EILETZ

Ljubljana v središču evropske kulture

V Frančiškovi dvorani, ki ima okrog 80 sedežev, je bilo v ospredju postavljenih osem vitrin, ki jih je posredoval dr. Janez Arnež (Studia Slovenica). V njih je bil razstavljen izbor slovenske zdomske literature. V odlično razsvetljenem samostanskem atriju, pokritem s stekleno streho, je bilo nameščenih 37 likovnih umetnin izbora starejših zdomskih ustvarjalcev: France Gorše, Bara Remec, Božidar Kramolc, France Ahčin, Aleksa Ivanc Olivieri, Marijana Savinšek in Milan Volovšek. Izdana je bila tudi kvalitetna brošura z nekaterimi barvnimi reprodukcijami, življenjepisni nastopajočih kulturnikov ter s povzetki različnih tekstov vseh nastopajočih predavateljev.

Celotni program tega simpozija je obsegal šest različnih prireditev. Pri začetni prireditvi dne 3. junija so številni obiskovalci iz matične domovine in iz različnih dežel kompaktno napolnili oba salona. Po pozdravnih besedah predsednika SVS Boštjana Kocmurja je spregovoril predsednik SKA arh. Marijan Eiletz, pod naslovom: „Slovenska ustvarjalnost v diaspori“. Nato je prof. Marko Bajuk z izrednim občutjem in strokovno izurjenostjo zapel nekaj slovenskih in argentinskih samospelov ob spremljavi pianistke Hermine Hudnik. Likovno razstavo je odprla zgodovinarica ga. Verena Koršič Zorn.

Naslednja prireditev je bila 4. junija, kjer sta nastopila dva nam dobro poznana kul-

turna ustvarjalca: literarni kritik in publicist prof. France Pibernik, ki je spregovoril pod naslovom: „Slovensko zdomsko pripovedništvo“, ter pisatelj Zorko Simčič, ki je govoril o treh temah: „Slovenski roman pred revolucijo in po njej“, „Vprašanje velikega teksta v obdobju revolucije“ ter „Perspektive nove pripovedne literature“. Obe predavanji sta bili na izredni višini.

Na prireditvi, ki je sledila 10. junija, je profesorica dr. Helga Glušič predavala pod naslovom: „Pogled na sodobno slovensko zdomsko poezijo“. Kot ilustracijo nekaterih pesniških stvaritev je recitala ga. Pavči Eiletz.

Naslednji večer, dne 17. junija, je bil posvečen glasbi. Predaval je dr. Edo Škulj na temo: „Glasbeno ustvarjanje Slovencev po svetu“. Sodeloval je baritonist Marko Fink ob klavirski spremljavi gospe Nataše Valant.

Zanimiva je bila tudi prireditev dne 24. junija, kjer je prof. dr. Bruno Korošak OFM spregovoril o temi: „Religiozni in kulturni pomen slovenskih misijonarjev - Škof Irenej Friderik Baraga“.

Zadnja prireditev je bila dne 1. julija, ko je Tine Debeljak govoril pod naslovom: „Slovenska kulturna akcija - njeno poslanstvo in dejavnost“. Za tem je msgr. Mirko Gogala predstavil svojo knjigo, izdano pri SKA, Uspoda izseljencev, Marijan Loboda knjigo o Ladislavu Lenčku Vrli mož, ki ni

Od Kmečke zveze do SLS

Pogovor s podpredsednikom vlade in predsednikom SLS Marjanom Podobnikom

V imenu Slovencev, ki živimo v Argentini, bi vam rad stavil nekaj vprašanj. Provo bi bilo, kako ste prišli do imena Slovenske ljudske stranke, ki smo ga zgodovinsko nosili mi v zdomstvu?

Moram povedati, da spoštujem in smo tedaj ob odločevanju spoštovali vso zgodovinsko dediščino Slovenske ljudske stranke, tiste, ki ste to dediščino v času komunizma ohranjali s tem, da se je preneslo njeno delovanje v zdomstvo v Argentino in drugam. Ob tem pa smo vendarle ugotavljali, da v času, ko je bilo ustavnoljubno že več parlamentarnih strank, v Sloveniji, v matični domovini ni bilo stranke, ki bi dejansko nadaljevala s to žlahtno tradicijo Slovenske ljudske stranke. Kot Slovenska kmečka zveza smo preraščali okvir Kmečke zveze, vključevali smo se tudi v mestno življenje in smo ocenili, da lahko spoštljivo nosimo to ime, kakor smo tudi z razumevanjem sprejeli odločitev, da so se predstavniki Slovenske ljudske stranke povezali s Krščanskimi demokrati.

Glede vašega početka kot Kmečke zveze bi nas zanimalo, ali ste še kmečko orientirani ali ste prerastli v splošno stranko?

V teh volitvah smo dobili povprečno 20% glasov v Sloveniji, od najnižjih rezultatov okoli 8% do najvišjega nekaj čez 50%. Na podeželju je bil rezultat višji kot v mestih, a tudi npr. v Mariboru smo dobili več kot 20% glasov, torej v čistem mestnem okolju; v Ljubljani smo presegli 11%, tako da smo bili v vseh večjih slovenskih mestih po teži druga ali tretja stranka. V tem trenutku pokrivamo večino slojev in stanov slovenstva. Ukoreninjenosti v slovenski zemlji in iz tega še vedno obstajajoči pomen kmetstva, se ne sramujemo in želimo ohraniti tudi v prihodnje.

Ko ste zdaj stopili v vlado, mislite, da boste lahko kaj dosegli od svojega programa v korist Slovenije?

Trdno sem prepričan, da ko ni bilo možnosti, da bi oblikovali koalicije slovenske pomladi, kot smo si prizadevali, da smo potegnili odgovorno in državotvorno potezo, da smo se vključili v vlado, v času, ko se Slovenija vključuje v NATO ali v Evropsko zvezo. Da bo tako v vladi prisotna tudi stranka, ki daje pomen in teži zaščiti vitalnih nacionalnih interesov. Meni veliko pomeni neposredna podpora nadškofa dr. Rodeta in slovenske Cerkve. Ta podpora tudi kaže, da je zagotovilo, da bomo v zahtevnem vladnem delu, ko pogosto naletimo na nerazumevanje, imeli podporo pristih, ki se zavedajo pomena ohranjanja in utrjevanja nacionalnih in krščanskih vrednot. Upam, da bomo vsaj v nekaterih ključnih točkah v tej vladi uspeli, ter da bo na predsedniških volitvah, ki so pred nami, prišlo do preloma s komunistično kontinuiteto. Naša ocena je, da bi prav ta prelom, ki ga je možno doseči, pomenil tudi največji korak Slovenije, da bi nas dejansko sprejeli kot pravno in demokratično državo.

Kako gledate na sprejem v Evropo?

Mi smo izredno previdni, kar se tega tiče. Spoštujemo slovensko ustavo in smo se s težavo odločili za spremembo tega 68. člena, zato smo postavljali izredno ostra pogoje glede zaščitne zakonodaje in možnosti, da se bo ta dejansko tudi uporabljala, da ne bi prišlo do tega, da nas ne bi tujci v tem času pokupili. Po drugi strani je dejstvo, da smo pod pritiskom svetovnih sil. Če sami ne bomo skušali vstopiti v NATO in EZ, nas bodo te sile skušale spraviti na Balkan. Ameriška pobuda SECI za gospodarsko in morda tudi politično sode-

lovanje z Balkanom je v tem smislu zelo zaskrbljujoča in zato ocenjujemo, da se je treba v glavnem zgodovinskem trenutku, čeprav ni preprosto, odločiti in sicer v tem smislu, da je odločitev za Evropo in NATO pravilna. Zato želimo delovati kot stranka, ki se zaveda nevarnosti, ki ob tem pretijo. Pomembno se mi zdi, da imamo vsaj nekaj vzvodov v svojih rokah, s katerimi se tej nevarnosti lahko izognemo.

Kaj pravite o poznanju nas v Argentini ali povezave vaše stranke z nami? Bili smo precej oddaljeni. Se bo to lahko kaj zboljšalo?

Izredno spoštujem trdnost, nacionalnost in vztrajnost Slovencev v Argentini, kar je lahko vzor za Slovence v matični domovini, kako se da delati za svoj narod. Po drugi strani pa ko spremljam medstrankarske napetosti med Slovenci, tudi v Argentini in drugod, se prav iz teh razlogov nismo vključevali v to, da bi tam intenzivno ustanovljali svoje podružnice. Jaz vidim svoje poslanstvo v tem, da Slovence po svetu povežemo med sabo. Če hočemo zagotoviti prihodnost slovenskemu narodu, je nujno, da dobe večjo težo Slovenci, ki živijo v diaspori in so se ohranili v izredno težkih pogojih. Če hočemo to doseči, je treba predvsem ponuditi možnost, da bodo Slovenci kljub temu, da bodo zagovarjali objektivno različna politična stališča, to energijo povezovali in vzdrževali. Skušal bom z vplivom, ki ga imam, da bi kdo od teh dobil funkcijo v smislu države, na zunanje-političnem ali gospodarskem področju, sicer pa bomo seveda veseli, če bomo med Slovenci v Argentini dobili podporo za svojo politiko prizadevanja za utrjevanje nacionalnih in krščanskih vrednot. Bom tudi zelo vesel, če bom imel možnost ali priložnost, da se srečam z argentinjskimi Slovenci. Včasih se že srečujemo na kakih lepih srečanjih v Sloveniji. Bil sem že v Združenih državah ter Kanadi in bom skušal spoznati rojake tudi prav tam, kjer je dejansko jedro slovenstva izven meja matične domovine, v Argentini. Zdaj smo z veliko truda imenovali državno sekretarko za Slovence po svetu Mihaelo Logar iz SLS in verjamem, da bo poskušala vzpostavljati kontakt v tem smislu.

Hvala lepa za pogovor, gospod podpredsednik.

Pogovarjal se je Tine Debeljak.

LJUBLJANA - Na prvem mednarodnem bienalu gravurne umetnosti v Sloveniji je odnesel prvo mesto Argentinec Leonardo Gotlyeb. Kot del nagrade je tudi razstava njegovih del skupno s priznanim mojstrom te umetnosti Davidom Hockneym.

IVO ŽAJDELA

Po vstopu SLS v postkomunistično vlado

NOVI NADŠKOF
EDINA SVETLA TOČKA

Pri tem usodnem skoku pa se ni prav nič vprašala, kaj to pravzaprav pomeni za narod, predvsem pa za tisto polovico volilcev, iz katere izhaja. In prav za to polovico volilcev v Sloveniji ves čas gre! Gre za popravilo krivic in za politično, družbeno in gospodarsko emancipacijo. In šele to je pogoj za izenačevanje obeh narodovih polovic: doslej privilegirane in zapostavljene. To je tudi osnova za spravo. Vsako govorjenje o spravi brez tega pa je napačno.

Postkomunisti seveda niso neumni. Drnovšek je dal Podobnikovi SLS kar osem ministrskih mest. Vedel je, da to za ohranitev postkomunističnega imperija ne pomeni tako rekoč nič, hkrati pa s tem ta imperij pridobi še ta potreben mandat. Poleg tega, da gre za manj državotvorna ministrstva, pa je SLS še tista, ki jih je dobila, le s težavo zapolnila s kadri, saj sta brata Podobnik vsa ta leta skrbela, da stranka ni imela kadrovske baze. Tako lahko za nekaj ministrov SLS mirno rečemo, da so bolj privrženci levice kot desnice. Po vsej množici izgovorjenih besed (obljub) ni Marjanu Podobniku zdaj preostalo nič drugega, kot da z razmetavanjem obljub nadaljuje, saj le na tak način lahko za nekaj časa zakrije hud razkorak med besedami in dejanji. Vendar so komunisti že tako trdno na oblasti (ter v vseh porah družbe), da lahko prepusti partnerici, ki ji omogoča še naprej mirno vladanje, kar precej maneverskega prostora. Drnovšek je tako Marjanu Podobniku prepustil številna protokolarna opravila, s katerimi ga bo še bolj uspaval. Tako hodi Podobnik na različne prireditve, odpira sejme, daje izjave novinarjem, Drnovšek pa v ozadju mirno vlada.

Posledica vsega tega je, da se je tudi medijski prostor izredno zaprl. Tako zaprtega prostora ni bilo tako rekoč deset let. Ostaja le revija *Mag*, ki pa se zaradi pehanja za bralce preveč ukvarja s trivialnimi temami, vendar pa pušča nekatera področja. Tako se *Mag* nikoli ni niti dotaknil vprašanja komunistične revolucije ter vseh mogočih njenih posledic, ki jih čutimo in jih bomo še dolgo čutili. S porazom pomladne koalicije je v vodo padel tudi skupni projekt novega dnevnika (*Slovenec* je sredi novembra v največji sramoti propadel; potem ko je predstavnik Cerkve Janez Gril pripeljal za glavnega urednika proslulega novinarja *Mladine* Miho Štamcarja). Zdaj se govori, naj bi jeseni iz *Magovega* uredništva izšel dnevnik.

NEKAJ O ANEKSU

V pogajanjih glede aneksa h koalicijski pogodbi LDS - SLS so že izoblikovali ključne prednostne teme. Partnerici sta se že uskladili in dogovorili za vzpostavitev pogojev za uspešnejši razvoj slovenskega gospodarstva, ustanovitev servisa za javna naročila in s tem tudi zagotavljanje prednosti slovenskemu gospodarstvu pri proračunsko financiranih investicijah. Hkrati so se dogovorili tudi za oblikovanje posebne skupine pri vladi za preprečevanje oškodovanja družbenega premoženja ter za ustanovitev urada za denacionalizacijo. Po Podobnikovih besedah je SLS proti vračanju premoženja tujim grofom in veleposestnikom in za spoštovanje sklepov ustavnega sodišča. Pripravljajo nove zakonske rešitve v zvezi z denacionalizacijo, zavzemajo pa se, da bi Cerkve del premoženja dobila v naravi, za drugi del bi dobila odškodnino, en del pa bi šel v korist države oz. hribovskih višinskih kmetij.

Aneks govori nekoliko jasneje tudi o ne-

Edina svetla točka je bilo imenovanje dr. Franca Rodeta za novega nadškofa in metropolita. Rode je bil že dolgo znan po svojih jasni in odločni besedi. Prav s to je naravnost šokiral komuniste, saj je njegova govorica skoraj povsem drugačna od govorce dosedanjega nadškofa dr. Alojzija Šuštarja. Po prvih presenečenjih se je proti Rodetu vsul plaz kritik, vendar so bile vse zelo kratkega daha, saj proti Rodetovi jasni in odločni besedi niso mogli najti nobenih protiargumentov. Mnogokrat sem že zapisal, da je naredila Cerkve veliko napako, da ni takoj po začetku propadanja komunističnega režima postorila nekaj simboličnih dejanj. Tu mislim na prekop smrtnih ostankov škofa Gregorija Rožmana iz Amerike v Slovenijo med druge škofo na ljubljanskih Žalah. Ker pa ni pokazala te svoje jasne in odločne volje po popravilu krivic, jo je to kasneje zelo teplo, saj smo zadnja leta pričali nenehnih in brutalnih kampanj proti Cerkvi. Le upamo lahko, da se novi nadškof ne bo prehitro uklonil pritiskom, saj je trenutno za dediče komunizma prav on glavni nasprotnik. Rodetov nastop je torej edina svetla točka, ki nam ostaja. Po vstopu SLS v Drnovškovo vladno koalicijo smo pričali pravemu opustošenju na slovenskem političnem prizorišču. Demoralizacija je tako huda, da je celo pristnost Janeza Janše postala neučinkovita, kar ne pomnimo vsaj že deset let. S Podobnikovo gesto je moč in zmagoslavje postkomunistov tako popolno, da je delo v opoziciji tako rekoč blokirano.

Toda brata Podobnik se naj zavedata, kaj ju čaka. Zelo nazorno lahko opazujeta usodo Lojzeta Peterleta in se vprašata, kdo je bil Lojze Peterle leta 1990 in kdo je Lojze Peterle leta 1997. Leta 1990 je bil zaradi upanja mnogih zapostavljenih in osramočenih karizma, danes je zaradi zapravljenosti takih pomembnih priložnosti, kot sta bila SKD in dnevnik *Slovenec*, politični mrtvec. Marjan Podobnik se zdaj tolaži, da zaradi vstopa SLS v Drnovškovo vlado priljubljenost stranke ni padla (pri nadomestnih volitvah za župana Logatca in Trebnjega sta zmagala kandidata SLS), toda to so že pirove zmage. Tudi SKD jih je dolgo žela. Prav gotovo bo usoda SLS hušja, kot je zdaj usoda SKD, saj tudi počne hušje stvari.

Posredoval Vinko Levstik

NOVICE IZ SLOVENIJE

SLOVENCİ V ARGENTINI

Iz življenja Zveze slovenskih mater in žena

JESENICE - Shell Slovenija je na Jesenicah odprl prvi bencinski servis v Sloveniji. Jeseniški servis je skupno z zemljiščem stal 1,4 milijona dolarjev, gradili so ga 18 mesecev. Shellova črpalka zaposluje 20 ljudi. Naftna multinacionalka namerava v štirih ali petih letih za naložbe v Sloveniji nameniti 60 do 70 milijonov DEM v tolarški protivrednosti, njihov delež na slovenskem trgu pa bo šest- do sedemodstoten.

ŠKOFJA LOKA - V Škofji Loki je začela že šesta Poletna violončelistična šola, ki bo potekala do 9. avgusta. Vodita jo violončelistki Susanne Basler Novšak in Zdenka Kristl Marinič, slednja tudi voditeljica zasebne šole Parnas, ki pripravlja poletno šolo. Gre za prvo violončelistično šolo v Sloveniji, ki se je že drugo leto zapored kot slušatelji udeležujejo tudi učenci oziroma študenti iz drugih držav.

LJUBLJANA - V okviru kulturnih prireditelj Poletje v Celju bodo v četrtek, 7. avgusta, razglasili pesniško zbirko leta 1997 in lavreata poezije 1997. Nominiranci za t.i. Veronikino nagrado, ki jo letos podeljujejo prvič, so Aleš Debeljak za pesniško zbirko Mesto in otrok, Milan Dekleva za zbirko Jezikava rapsodija in improvizacija na neznanem temo, Peter Kolšek za zbirko Kletarjevo popoldne, Iztok Osojnik za zbirko Razglednice za Darjo in Tone Pavček za zbirko Temna zarja.

LJUBLJANA - Amnesty International (AI) je ob prenehanju začasnega zatočišča več kot 2000 začasnim beguncem iz BiH v Sloveniji sprožila Nujno akcijo oziroma akcijo takojšnjega ukrepanja. Omenjena akcija je namreč oblika odziva te nevladne organizacije, ki se bori za spoštovanje človeških pravic in temeljnih svoboščin, na primer neposredne nevarnosti. V mrežo je vključenih prek 80.000 članov iz 85 držav sveta. To je prvič, da je bila za našo državo sprožena Nujna akcija Amnesty International. AI člane mreže Nujne akcije poziva, naj z apeli, naslovljenimi na predsednika RS Milana Kučana in premiera Janeza Drnovška, izrazijo zaskrbljenost nad položajem začasnih beguncev, saj bodo nekateri od njih tudi po poteku tega roka potrebovali zaščito.

GORNJA RADGONA - Tri ocenjevalne komisije, sestavljene iz 22 najbolj priznanih slovenskih enologov, so pokusile rekordnih 917 vzorcev vina iz vseh treh slovenskih vinorodnih rajonov. S tem je na Pomurskem sejmišču končalo 23. ocenjevanje vin za odličje 35. mednarodnega kmetijskoživilskega sejma. To je bila pravzaprav olimpiada slovenskih vinskih sort, saj se nikoli doslej ni zgodilo, da bi na enem samem ocenjevanju sodelovalo tako veliko vzorcev. Večina ocenjenih vzorcev je letnika 1996, ta pa, zaradi znanih slabih vremenskih razmer, ni bil najboljši in to je povzročilo, da splošni vtis ni še boljši. Tako menda nekoliko razočarali renski rizlingi, chardonnay, cvički, posebno dobri pa so bili laški rizlingi, rebule, penine. Komisija je zaradi močne oksidacije, plesni ali česa podobnega izločila samo tri vzorce, kar slaba četrtina vseh pa je bila, po neuradnih podatkih, nagrajena z zlato kolajno, skoraj vsi drugi pa so prejeli srebrno ali bronasto kolajno ali pa priznanje.

WASHINGTON, ZDA - Na priložnostni slovesnosti v vojašnici Fort Myer je veleposlanik RS v ZDA Ernest Petrič v imenu predsednika države Milana Kučana izročil odlikovanje Zlati častni znak svobode RS bivšemu ameriškemu državnemu sekretarju za obrambo Williamu Perryju, in to za zasluge in osebni prispevek pri mednarodnem uveljavljanju Slovenije ter za ohranjanje vrednot zgodovinskega zaveznitva med slovenskim in ameriškim narodom iz časa NOB in druge svetovne vojne. (Izgin-

tje ameriških pilotov in padalcev slovenske narodnosti med isto - po njih imenovano - NOB seveda ne spada med "vrednote zgodovinskega zaveznitva". Op. ur.)

MOST NA SOČI - Pred dvema letoma je bila pripravljena okrogla miza o ekoloških problemih Posočja in čiščenju porečja Soče. Letos so jo nadaljevali s pregledom opravljenega dela. Poudarek je bil na čistoči zgornjega dela soške doline od Trente do Mosta na Soči, ki so ga dosegli s čistilnimi napravami, kanalizacijskimi omrežji in komunalnimi deponijami. V prihodnjem obdobju se bodo intenzivno posvečali goriškemu srednjemu in spodnjemu toku reke. Drug problem predstavlja zaraščanje zgornjega posočja zaradi opuščanja kmetovanja in praznjenja vasi.

SEMIČ - V vaseh Krupa in Moverna pripravljajo arheološko turistično pot, ki bo vključevala staro rimsko pot, izkopanine prazgodovinskega naselja iz mlajše kamene in bakrene dobe ter Judovska jama (v prazgodovini naseljena kraška jama). Začetek poti bo v vodni jami Lebica, ki so jo uporabljali že v rimski dobi.

LJUBLJANA - Knjige V znamenju lože o masonski dejavnosti v Sloveniji še ne bo mogoče kupiti. Zaradi pritožbe osebe, ki je imenoma navedena v njej, je okrogno sodišče obsodilo pisca knjige Andreja Dvoršaka in založba Slovenskih novic na skoraj 5,5 milijona tolarjev odškodnine. Vendar je višje sodišče odločilo, da mora prvotno sodišče nanovo zračunati odškodnino. Dvoršak in Slovenske novice pa sta vložila še zahtevo po reviziji na vrhovno sodišče, da presodi kje se neha človekovo zasebno življenje in kje se začne pojavljanje v javnosti.

GORENJA VAS - Rudnik urana Žirovski vrh je prenehal delovati pred sedmimi leti, vendar naj bi zaprtje bilo dokončano šele leta 2000. V prostorih bivšega rudnika bodo še naprej vojaške delavnice, laboratorije pa naj bi namenili ekološkemu namenom. Država bo krajem dala odškodnino v obliki sredstev, ki jih bodo namenili za obnovo cest, predvsem cesti Gorenja vas-Todraž. Šele letos so lahko prebivalci imeli možnost (in verjetno tudi pogum), da so povedali nekemu članu vlade, ministru za okolje in prostor dr. Petru Gantarju, kako so bili prizadeti najprej zaradi pocieni odkupa kmetijskih zemljišč in gozdov, nato pa zaradi sevanja iz rudnika.

LJUBLJANA - Povest Frana Milčinskega Ptički brez gnezda je izšla pred kratkim pri založbi Ripostes v Rimu. Avtor prevoda Enrico Lenaz je naslovil delo Uccellini senza nido. Prizadeval si je v svoje delo vnesti nekaj jezikovne arhaičnosti in tako prevod približati izvorniku, ki je izšel leta 1917. Ohranil je vsa imena, s strešicami vred; z opombami pod črto pa jih je fonetično pojasnil, tako da jih lahko italijanski bralec pravilno izgovori. Med opombami so tudi nekatere slovenske besede, ki so se prevajalcu zdele neprevedljive.

CELJE - „Jezerska kraljica“ je v letošnjih počitnicah pričela prevajati turiste po Šmartinskem jezeru in se je Celjanom in okoličanom zelo priljubila. Na enourno krožno vožnjo se vsakič zbere veliko obiskovalcev iz vse Slovenije.

Pod skrbnim vodstvom naše predsednice Pavline Dobovškove nadaljujemo iz meseca v mesec začrtano delo; vedno je sicer več predlogov, a ostajamo pri starem omejenim delovanjem zaradi časovnih ali finančnih zaprek. Po volji sodeč bi rade naredile mnogo več.

V juniju je vedno žalni sestanek, katerega posvetimo spominu našim žrtvam vojne in revolucije s poudarkom na žrtve med materami in otroki in nepozabnimi domobranci. Letos je prišel med nas prvo sredo v juniju, po činu najstarejši živeči domobranec podpolkovnik Emil Cof. Občuteno je naslovil besede zahvale za življenjsko žrtve vseh pokojnih idealistov - junakov, katere je mnoge poznal osebno, bodisi kot profesor na oficirski šoli ali na terenu. Prav gotovo ga je Bog ohranil, da pričuje in pojasni osebnosti in dogodke za čistost in resnico slovenske polpretekle zgodovine. Po mednarodnem pravu je bila naša obramba povsem opravičena - dolžnost! Hvaležne smo g. Cofu za pričevanje, kakor tudi prelato dr. J. Rodetu - asistentu Zveze za molitve ob slovenskem šopku s čisto zastavo na črnem žametu, ki je simboliziral grobove po Sloveniji... Po pesmi Moja domovina smo pospremili predsednico in govornika do spomenika našim žrtvam v Slovenski hiši, kjer sta šopek polo-

žila v pogrebni svečanosti.

Julij je zavzel skrb za naš vsakdanjik. Srečale smo se v kuhinji z odbornicama Marto Jeločnikovo in Pavlo Škraba, ki sta pripravili slovenski jedilnik, a prilagojen tukajšnjemu podnebjju in zdravniškimi nasvetom; vedno bolj se namreč poudarja nevarnost pretiranega holesterola in sladkorja v krvi. Pozornost na zdravi prehrani je vsekakor naše važno vsakdanje opravilo v skrbi za družino. Zelo sta se potrudili v zadovoljstvo vseh in gostov; iskrena hvala obema!

V pripravah so božične kartice z motivi priznanega umetnika Ivana Bukovca. Če Bog dá, bodo na voljo na Našem dnevu prvo soboto v septembru in večerja - za kar se že sedaj priporočamo. Za tradicionalni srečolov z umetniško sliko, katero je velikodušno podaril Andrej Makek, ki je pred kratkim razstavil svoja dela v Slovenski hiši, že tudi sedaj trkamo na dobra srca rojakov, saj je vse pridobljeno namenjeno sorojaku v stiski ali osamelosti; mnogi sedaj v ekonomski krizi ali brez rednega dela. Medsebojna pomoč je lep odmev naše skupnosti!

Že vnaprej se vsem zahvaljujemo in priporočamo.

Zveza.

PRISTAVA

Očki so tega vredni

Marsikdo bo rekel, da praznovanja, kot so otroški dan, materinski ali pa očetovski, temeljijo, predvsem, na porabništvu. Ta dan je nekaj treba kupiti za slavljenje, pa naj bo to pametno in potrebno, ali pa tudi ne. To niti ni važno. V igračarnah, v veleblagovnicah, v trgovinah z računalniško opremo in pa tudi po cestah se kupci drenjajo. Mrzlično iskanje darila v zadnjem trenutku, zapravljanje denarja in dobre volje ob nemogočih cenah... Je to vse?

Če bi bilo to vse, če bi bila praznovanja le površinska, bi ponavljali le sprejete ali privzete navade. Moremo pa vsa ta praznovanja napolniti z vsebino in jih osmiseliti, da nas tako zadovoljijo.

In kako je bilo tokrat s praznovanjem očetovskega dneva na Pristavi? Družine so se zbrale najprej pri sveti maši. Tam so Bogu izročile svoje upe in svoje težave, svoje zahvale in svoje prošnje. Med mašo so ubrano in navdušeno peli šolski otroci pod vodstvom ge. Moje P. Jelenc. Prav tako so tudi otroci vodili mašo, brali prošnje in berili. Na to pa jih je pripravila ga. Maruška B. Klemenčič. V pridigi je župnik prof. France Bergant imel za vse navzoče starše besede vzpodbude in optimizma. Dejal je, naj vzgajajo po vesti, potem pa izroče svoje otroke Bogu. On bo dopolnil njihovo delo, Ga vodil in bdel nad njimi. Lepo je bilo videti, kako so očetje med darovanjem nosili simbolična darila: orodje, saj z njim služijo kruh zase in za svoje, svečko, kot spomin na očete, ki so preminuli prav v tem mesecu na Slovenskem v kruti vojni, roke, z njimi delajo, pa tudi trkajo na vrata podjetij mnogi, ki so, žal, sedaj brez službe.

Po končani maši so starejši malo pokra-

mljali, medtem pa so se otroci pripravili na nastop.

Prav lepo po vrsti, od tistih, ki so v vrtcu, pa do onih, ki so zadnje leto v Prešernovi šoli, vsi so hoteli razveseliti vse navzoče, predvsem pa še atije. Nastop je bil prisrčen, poln resnobe in spontanosti obenem, tak, kot so otroška čustva.

Učiteljice so skupno z otroki pripravile v vpogled izbor tega, kar se v šoli uče med letom. In dvorana je vzdrtela ob petju, recitiranju in igranju. Atki so prejeli tudi v dar izdelke najmlajših. Kot zadnja točka pa je bila predstavitev novonastalega otroškega zborčka, ki ga vodi gdč. Marjana Jelenc. Kakšno navdušenje in ubranost!

Nekatere družine so ostale na kosilu kar na Pristavi, druge so odšle na svoj dom, spet drugi pa so šli obiskat tudi atijeve in mamičine očete. Vsi pa so gotovo našli čas, da so si tiho ali pa na glas povedali, da se imajo radi.

Trenutek za pogovor, čas, ko se zavemo in atijem povemo, da nam je lepo, ker so z nami, ker jih potrebujemo, ker nas potrebujejo. Ni odveč, če so očki, ki skupaj z mamicami dan za dnem skrbijo za dobrobit družine, vsaj enkrat na leto v središču praznovanja. Oni so tega vredni. In mi tudi.

VJG

Osebne novice

Umrla je v San Martinu arh. Barica Majhen (58). Naj počiva v miru!

Nova diplomantka: Na institutu ABM je 14. julija končala študije in dobila naslov „decoradora y diseñadora profesional de interiores“, Marija Sandra Petkovšek. Čestitamo.

MALI OGLASI

Lepo sobo v Ljubljani oddajam za julij in avgust - Tel. (Bs. As.) 658-0154 in (Ljubljana) (061) 316-542
ORIENTE S.R.L. - Prevozi - poroke - rešilni avtomobili - mrliške vežice - pogrebi - Monseñor R. Bufano 2651 (ex Camino de Cintura) 1754 San Justo - Tel.: 651-2500 / 651-2335

TURIZEM

Tel. 441-1264 / 1265
 Letalske karte, rezerva hotelov, najem avtomobilov in izletji po svetu
LEGAJO N° 3545-82 H. Yrigoyen 2742 - San Justo

PSIHOLOGINJA
 Lic. Marjana Volovšek, klinična psihologinja, za mladino in odrasle, družine in pare. Av. Luis María Campos 1544 - 3. nadstr. „12“ - Tel.: 784-2290

ADVOKATI

dr. Marjana Poznič - odvetnica - Vsak dan od 15. do 18. ure - Lavalle 1290, pis. 402 - Tel. 382-1148

dr. Franc Knavs, dr. Bernard Knavs, dr. Veronika Knavs — odvetniki - ponedeljek, torek, petek od 16 do 20 - Tucumán 1455 - 9. nadstr. „E“ - Capital - Tel.: tel. in faks: 374-7991 in 476-0320.

dr. Lilijana Kožar, odvetnica; Bogotá 3099, 2° B, Capital. Torek in petek od 16. do 20. Tel.: 613-1300

ZA DOM

Matija Debevec - soboslikar. Barvam stanovanja, pohištvo. Peguy 1035 - (1708) Morón - Tel.: 489-3319.

FOTOGRAF

Marko Vombergar - Fotograf: 659-2060. Atelje: Garibaldi 2308 - (1754) Villa Luzuriaga.

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda — Azcuénaga 77 - (1704) Ramos Mejía - Bs. As. - Tel./Fax: 656-3653

Kreditna Zadruga SLOGA — Bm. Mitre 97 - (1704) Ramos Mejía - Tel.: 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bm. Mitre 97 - (1704) Ramos Mejía - Tel.: 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

SLOGA — PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - República de Eslovenia 1851 - Uraduje ob sredah od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (g. Nande Češarek).

SLOGA — PODRUŽNICA SLOVENSKA VAS - Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernandezias - Uraduje ob sredah od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 ure (ga. Marija Gorše).

SLOGA — PODRUŽNICA SAN JUSTO Naš dom (pisarna) - H. Yrigoyen 2756 - Tel.: 651-1760. Uraduje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9.30 do 11.30 ure (gdč. Julka Moder).

SLOGA — PODRUŽNICA SAN MARTIN Slovenski dom - Córdoba 129 - Tel.: 755-1266 - Uraduje ob četrkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure (g. Stanko Oberžan).

Cena največ štirih vrstic \$ 4- za enkratno objavo, za vsak mesec — 4 številke — \$ 12.-

PORAVNAJTE NAROČNINO

Srečanje na Koroškem

V Globasnici na avstrijskem Koroškem sta se 26. julija srečali vodstvi Enotne liste (EL) s predsednikom Andrejem Wakounigom in Slovenskih krščanskih demokratov (SKD) s predsednikom Lojzeto Peterletom na čelu.

Na tem srečanju so med drugim ugotovili, da je bilo dosedanje sodelovanje dobro in je zato z njim smiselno tudi v spremenjenih okoliščinah nadaljevati. Pogovarjali so se tudi o uspehu EL na lokalnih volitvah na Koroškem in prehodu SKD v opozicijo.

Podlaga za sodelovanje EL in SKD je resolucija o odnosih RS do manjšine. Pri tem sta obe strani opozorili na potrebo po nadaljnji krepitvi gospodarskega sodelovanja med Slovenijo in Koroško s posebnim poudarkom na slovenski manjšini. Prizadevali si bosta tudi za krepitev enotnega slovenskega kulturnega in intelektualnega prostora ter ob tem za podporo Slovenije ustreznim manjšinskim institucijam. Posebno pozornost bosta še naprej posvečali sodelovanju obmejnih občin.

Slovenska kulturna akcija

V soboto, 9. avgusta, ob 20. uri bo v mali dvorani Slovenske hiše odprtje razstave:

BARA REMEC

akvareli

Razstava bo odprta tudi v soboto, 16. avgusta.

SDO

SFZ

28. PEVSKO GLASBENI VEČER

16. avgusta ob 20.00 uri

v Slovenski hiši

II. ORIENTACIJSKI TEČAJ

Mladinski odsek Zedinjene Slovenije

lepo vabi vse slovenske dijake, ki letos končujejo srednjo šolo, da se udeležijo srečanj, kjer bodo preko različnih testov, posvetovanj ter zaključnim osebnim pogovorom, odkrili ali potrdili svoje poklicne sposobnosti. Ta srečanja pod strokovnim vodstvom gospe lic. Metke Praprotnik Luna, se bodo vršile v mesecu avgustu (takoj po vrnitvi srednješolske skupine s potovanja v Slovenijo).

Točen datum bo še objavljen.

Za podrobnejše informacije in vpis

kličite na TE.: 627-4242 (Vivod) ali 651-5354 (Hribar).

ŽIVETI VARNO IN MIRNO...

je želja zrelih oseb. Bodimo previdni! Ne hranimo denarja doma, ne nosimo gotovine seboj. Plačujemo tu, v Sloveniji ali po svetu s kreditno kartico

MASTERCARD CARTA SLOGA

To vodilno kreditno kartico pod najugodnejšimi pogoji dobite v SLOGI. Če imate KARTO SLOGA in naložbo vsaj \$ 200.- vas kreditna kartica na vaše ime že čaka v naši pisarni. Dvignite jo čimprej. V uradnih urah smo vam na razpolago osebno ali po telefonu 654-6438; 656-6565.

SLOGA DA VEČ! V SLOGI JE MOČ!

MANJŠINSKA PRIZADEVANJA

Nadaljevanje z 2. strani

le Furlanije-Juljske krajine, „vsebinsko“ ne ustreza povsem vlogi slovenske manjšine. Listina namreč govori o tem, česa ne bi smeli storiti na račun Slovencev, nič pa o tem, kaj bo oblast storila zanje oziroma za njihove pravice. Slovenska skupnost ugotavlja, da je to žal „pasivna“, ne pa aktivna zaščita, kar je za manjšino premalo. Stranka se je s posebnim opozorilom (in dokumentacijo) obrnila na predsednika komisije za ustavna vprašanja senata Mas-sima Villoneja.

Ssk se obenem zavzema za zakonsko urejeno zastopstvo vsaj enega predstavnika slovenske manjšine v deželni svet Furlanije-Juljske krajine. Izvolitev naj bi omogočili na temelju zdaj še neobstoječe „etnične“ listine, kakor je urejeno za nemško oziroma avstrijsko in francosko manjšino v Italiji.

Korak naprej so v zadnjih dneh storili v zamejstvu tudi pri vprašanju Primorskega dnevnika. Nova tržaška kreditna banka je namreč zavrnila predlog, da bi bila prek tega mesta Italija aktivnejša v vzhodni Evropi. Na dlani je, da je začela Italija dobesedno „konkurirati“ Nemčiji, ki ima vse večje težave z velikim zalogajem priključitve nekdanje Vzhodne Nemčije. Italijanski minister Burlando se je namreč s poljskim ministrom za prevoz dogovoril o „neposredni“ povezavi med tržaškim in gdanskim pristaniščem, kar potrjuje, da Italiji (ki zadnje čase uspešno sanira svoje finance) ne gre več samo za južnoevropski koridor (Barcelona-Trst-Ljubljana-Budimpešta-Kijev), temveč tudi za „navpično“ železniško, pa tudi cestno povezavo v Evropi. V Trstu se vse bolj širi teza, da bi bilo treba še uskladiti prizadevanje za sodelovanje med tržaško in koprsko luko,

SDO

SFZ

10. avgusta

MLADINSKI DAN V SLOMŠKOVEM DOMU

ob 8,45 uri dviganje zastav
 9,00 uri sv. maša
 10,30 uri začetek tekmovanj
 19,00 uri kulturni program nato prosta zabava

Sodeluje: Rock & Polka

Slovenska šola „Dr. France Prešeren“ iz Castelarja

vas v ljudo vabi na „Otroški dan“ 10. avgusta 1997

ob 9,30 uri šolska sv. maša
 ob 12,30 uri skupno družinsko kosilo
 ob 14,00 uri otroška tombola

glavni dobitek: KOLO

Vabi učiteljstvo in odbor staršev!

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
 Director: Valentín B. Debeljak
 Propietario:
 Asociación Civil Eslovenia Unida
 Redacción y Administración:
 RAMON L. FALCON 4158
 (1407) BUENOS AIRES
 ARGENTINA
 Teléfono: (54-1) 636-0841
 Telefax: (54-1) 636-2421

Glavni urednik:
 Tine Debeljak ml.
 Uredniški odbor:
 Tone Mižerit, dr. Katica Cukjati,
 Gregor Batagelj

Correo Argentino Suc. 7	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 3824
Registro Nac. de la Propiedad Intelectual N° 85.462	

Naročnina Svobodne Slovenije:
 za Argentino \$ 55; pri pošiljanju po pošti pa \$ 65; obmejne države Argentine 90 USA dol.; ostale države v obeh Amerikah 100 USA dol.; Evropa 110 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 120 USA dol.; vse za pošiljanje z letalsko pošto. Z navadno pošto 75 USA dol. za vse države.

Čeke na ime „Eslovenia Libre“

Stavljenje, oblikovanje in tisk:
TALLERES GRÁFICOS VILKO S.R.L.
 Estados Unidos 425 - Tel./Fax: 307-1044
 (1101) Buenos Aires - Argentina

OBVESTILA

- SOBOTA, 9. avgusta:**
Redni pouk Srednješolskega tečaja ob 15. uri.
Razstava akvarelov Bare Remec pri SKA v Slovenski hiši ob 20.
- NEDELJA, 10. avgusta**
Mladinski dan v Slomškovem domu Na Pristavi Otroški dan slovenske šole Žegnanje v San Martinu.
Občni zbor Mutual Sloga. Ob 10,30 v Slovenski hiši.
- ČETRTEK, 14. avgusta**
Seja Upravnega sveta Zedinjene Slovenije ob 20.
- SOBOTA, 16. avgusta**
Razstava akvarelov Bare Remec pri SKA v Slovenski hiši
- SOBOTA, 23. avgusta:**
Redni pouk Srednješol. tečaja ob 15. uri.
- NEDELJA, 24. avgusta:**
25. obletnica Rožmanovega doma. Ob 11,30 sv. maša, nato skupno kosilo. Pripor prinesite s seboj.
- SOBOTA, 30. avgusta:**
Redni pouk Srednješolskega tečaja.
- SOBOTA, 13. septembra:**
Redni pouk Srednješolskega tečaja ob 15. uri.

da bi bili skupaj kos novim prometnim silnicam med Jadranom in Severnim morjem.
 Po Večer, 24.7.97

PETICIJA O IZOBEŠANJU ZASTAV

Družbeno politično društvo Edinost iz Trsta je 25. julija ob vesti, da je v senatu v obravnavi zakon o izobešanju zastav na javnih poslopih in ob upoštevanju dejstva, da v senatu ni predstavnika slovenske manjšine, predsedniku senata poslalo peticijo s prošnjo, naj zakon dopolnijo z naslednjim besedilom: „Na javnih poslopih, ki stojijo v občinah naseljenega območja priznanih jezikovnih manjšin, se izobeša tudi zastava ustreznih priznane jezikovne manjšine“.

Ura evropske resnice za Slovenijo

Podpisani slovenski intelektualci, umetniki, znanstveniki, med nami tudi člani Slovenske akademije znanosti in umetnosti ter mednarodnih znanstvenih združenj, ugotavljamo, da Slovenija sedem let po prvih demokratičnih volitvah vse bolj zaostaja za evropskimi kulturnimi in demokratičnimi standardi. čedalje jasnejše izločevanje Slovenije iz kroga držav, ki so zrele za evropske povezave, je predvsem posledica dejstva, da je notranje življenje naše države vse manj dinamično, da vse bolj poteka v starih okvirih in je zato razvoj blokiran. Mučni proces vključevanja Slovenije v NATO in negotove možnosti za polnopravno članstvo v Evropski zvezi so opozorilo, pred katerim si niti za trenutek ne smemo več zatiskati oči. Vendar to opozorilo ni prvo. Nekateri zelo ugledni časopisi zahodnega sveta že dlje časa kritično pišejo o stanju demokracije v naši državi in povsem odkrito dvomijo o pripravljenosti vladajoče slovenske politike, da vzpostavi vsebinsko polno in formalno neoporečno demokratično življenje. Namesto da bi se s temi kritikami soočili, jih naaa vlada in mediji slovenski javnosti prikrivajo, njihovo resnost zmanjujejo ali pa celo brutalno napadajo v maniri samozadovoljne postkomunistične enklave. Kot prepričani slovenski Evropejci menimo, da lahko Slovenija v evropske povezave vstopa samo tako, da v javnem življenju sama vzpostavi najviaja evropska kulturna, etična, politična, pravna in gospodarska merila. To ni odvisno od nikogar drugega razen od nas samih. Sami smo se odločili za demokracijo in samostojno državo, sami moramo poskrbeti za to, da se v tej državi demokracija uveljavi v celotnem obsegu. Vprašanje naroda na Slovenskem še enkrat v zgodovini ni vprašanje o tem, kaj počnejo drugi z nami, ampak vprašanje o tem, kaj počnemo Slovenci sami s seboj. In to velja predvsem za stanje demokracije v naši državi.

II.

Ko smo smo si prizadevali za samostojno državo, smo se zavzemali za nekatere jasne cilje, ki jih znotraj tedanje komunistične

Jugoslavije ni bilo mogoče doseči:

- za vzpostavitev parlamentarne demokracije evropskega tipa,
- za uvedbo socialnega tržnega gospodarstva,
- za obravnavanje lastnine po evropskih merilih in standardih,
- za polno varstvo človekovih pravic,
- za medijsko svobodo in pluralnost,
- za popravo krivic, ki jih je povzročil totalitarni režim,
- za ohranitev in rast slovenske kulture, ki nas postavlja v družbo evropskih narodov kot polnovredno in enakepravno skupnost,
- za povezovanje Slovencev v zamejstvu in zdomstvu z matično domovino.

Danes z veliko skrbjo spoznavamo, da nobenega od teh ciljev nismo dosegli in izpolnili v upravičeno pričakovanem obsegu. Nasprotno, obseg moči in način vladanja, ki ga v Sloveniji označujemo s pojmom kontinuiteta, narašča.

III.

Imamo formalno demokracijo, toda skoraj vse centre moči zasedajo ljudje, ki so si oblikovali mišljenje in metode vladanja v času enostrankarskega sistema, najsi v njegovih povsem totalitarnih, najsi bolj liberalnih, vselej pa nedemokratičnih obdobjih. Ameriški kongresniki, ki so pred časom obiskali slovenski parlament, so postavili preprosto in jasno vprašanje: ali so ti ljudje spremenili svojo politično filozofijo? Odgovori v parlamentu so bili vsakršni, naš odgovor pa je enako jasen, kot je bilo postavljeno vprašanje: niso. Ti ljudje niso spremenili svoje politične filozofije, le prilagodili so se novim razmeram. Nekateri vodilni politiki, ki obvladujejo slovensko politično življenje, niso bili navadni člani Zveze komunistov, temveč osebe, ki so na bolj ali manj avtoritaren način odločale o vsem, ki so imele pod nadzorom vse sfere javnega življenja in ki so jim bile po tedanjih pravilih podrejene tudi tajne službe. Dejstvo, da je predsednik države nekdanji dolgoletni predsednik Centralnega komiteja Zveze komu-

nistov in da je bil predsednik sedanje slovenske vlade predsednik predsedstva nedemokratske jugoslovanske države in voditelj gibanja neuvrščenih, ni sporno samo po sebi. Navsezadnje sta prišla na oblast na demokratičnih volitvah, podobno kakor nekateri bivši voditelji v marsikateri postkomunistični državi Vzhodne Evrope in bivše Jugoslavije. Formalno tukaj ni ugovora.

Sporna je njuna praksa, ki je posledica stare politične filozofije. Ostal je avtoritarni način vodenja, ostala je nepripravljenost na dialog, oblast s pomočjo medijev in sodstva de facto obvladujejo ljudje prejšnjega režima. Predsednik republike, ki je že napovedal kandidaturo za svoj tretji mandat, je prav pred kratkim v skladu s svojo staro politično filozofijo pozval poslance, naj ratificirajo mednarodni sporazum, ki je v nasprotju z ustavo. Vlada si je neposredno podredila tajne službe. Ko je opozicija zahtevala, da zasede vsaj v parlamentu mesto nadzora nad tem občutljivim resorjem, ji je bila ta možnost odvzeta, nadzor je pripadel stranki, ki podpira vlado. Enako velja za nadzor nad proračunskimi sredstvi. To je samo nekaj konkretnih primerov iz zadnjega časa. Splošno stanje je tako, da se z opozicijo prav tako kakor s kritičnimi glasovi v tej družbi ravna na stari način: obravnavani so kot nadomestek za nekdanjega razrednega sovražnika. Tako jih, žal, obravnavajo tudi mediji.

IV.

Tudi formalna delitev oblasti na zakonodajno, sodno in izvršno ni prinesla velikih sprememb v upravljanju države. Oblast je ostala v rokah ljudi prejšnjega režima, ki njeno izvajanje nadaljujejo po starem vzorcu enotnosti oblasti. Za ta vzorec je posebej značilno, da se najpomembnejše državne odločitve sprejemajo v zaprtih neformalnih krogih dejanskih nosilcev politične moči, parlament pa najbi bil tako kot nekoč skupščina samo orodje za njih legalizacijo in prevajanje v splošno obvezne pravne norme. Število izrednih sej parlamenta daleč presega število rednih, hitri postopki pa parlamentu ne dajejo možnosti, da bi kritično presodil vsebino predloženih zakonov.

Dejanski nosilci oblasti se v takem položaju vedejo, kot da so nad pravom, kot da v ničemer niso vezani z normami pravnega reda, katerega so sicer sprejeli. Protiustavnost

zakonov postaja skoraj normalen pojav. Nujne intervencije ustavnega sodišča to ustanovo spreminjajo skoraj v neke vrste parazakodajni organ. Če je za pojem pravne države zlasti značilno, da so tudi najvišji državni organi strogo zavezani pravnim normam, ki so jih sami izdali, tako ravnanje oblasti v temelju zanika pravno naravo naše države. Ob tem pa isti ljudje, ki zavestno kršijo ustavo, pripravljajo politične in medijske kampanje zoper ustavne sodnike in ustavno sodišče, tisto inštanco, ki očitno pri ljudeh še edina uživa zaupanje.

Nasprotno pa o sodnikih, ki so izrekli v prejšnjem režimu hude politične obsodbe in kršili človekove pravice in vrsto mednarodnih norm, ki jih je podpisala tedanja Jugoslavija, ni bila izrečena jasna beseda: beseda o etični odgovornosti in strokovni nedopustnosti njihovega tedanjega početja, ki se ne sme ponoviti nikoli več.

Naveza nekdanje tožilske organizacije, dela policije in sodnikov jemlje sodstvu vsakršno kredibilnost in sposobnost prevzeti naloge neodvisnega sodstva. Ta današnja naveza je namreč skoraj istovetna s tisto iz nedemokratskega režima in jo navdihujejo iste stare vrednote z vzorom v Zvezi komunistov.

Sodni postopki so izjemno dolgotrajni, spektakularni primeri ne dobijo sodnega epiloga (orožarske afere, politična korupcija, podtalne igre tajnih služb), državljan pogosto ne more do svojih pravic. Po mnenju nekaterih pravnih strokovnjakov razlog za vse to ni samo slaba organizacija sodstva. Poleg interesne in politične vezanosti nekaterih sodnikov na politike prejšnjega sistema gre še za subjektivno težavo: sodniki v prejšnjem sistemu niso bili navajeni ustvarjalnih aplikacij prava na konkretne primere. Zato še danes otpnejo kot zajec pred kačo, kadar naletijo na nenavaden primer, povezan, recimo, z družbenimi ali političnimi razmerami, in zadevo raje porinejo v predal, kakor da bi svojo presojo izpostavili kritiki javnosti.

Posledice takšnega stanja so tu: zaupanje v sodni sistem je med državljani Slovenije na najnižji mogoči točki. Pravni red ne deluje, takšno stanje pa dobiva razsežnosti sistematičnega kršenja človekovih pravic.

V.

Lastnina se v slovenski državi ne obravnava po evropskih standardih. 200.000 ljudi

čaka, da se jim vrne imetje, odvzeto z revolucionarnimi ukrepi. Denacionalizacijski zakon, ki ga je sprejel prvi demokratični parlament, se ne izvaja. Namesto tega se stalno ponavljajo poskusi, da bi ga spremenili, še enkrat v škodo razlaščenec. V nekaterih primerih, denimo pri vračanju gozdov Cerkví, se v javnosti uprizarjajo demagoške kampanje, namesto da bi se dosegel trezen dogovor o obsegu vračanja oziroma odškodnini, kakor so to že uredile druge postkomunistične države.

Država ni imela koncepta za gospodarsko in socialno znosen prehod v tržno gospodarstvo. Dober zgled za to je ohranjanje Markovičeve gospodarske zakonodaje, nespremenjena vloga javnega pravobranilstva in - še preden je bil vzpostavljen nov mehanizem finančne kontrole - razpustitev Službe družbenega knjigovodstva, ki je še edina resno nadzirala finančne tokove.

Namesto jasne težnje k vzpostavitvi socialnega tržnega gospodarstva in pametno izdelanega ekonomskega in socialnega programa imamo slabo nadzorovano privatizacijo. Vladajoča skupina je, spet s pomočjo sodstva in medijev, pometla pod preprogo vrsto najhujših malverzacij. Razvpite privatizacijske afere, ki so imele hude posledice za gospodarstvo in družbeno premoženje, so ostale nerazjasnjene: HIT, TAM, Litostroj, Primex, Elan itn. Poskus razdelitve družbenega premoženja s certifikati je uspel samo delno. Veliko ljudi je ostalo na cedilu in z brezvrednimi papirji v rokah. Novi lastniki podjetij so postali v glavnem bivši partijski funkcionarji in pripadniki njihovega menedžmenta, konjunktorno priložnost pa so zagrabili vseh vrst špekulanti. Vsi ti se vedejo kot vojni dobičkarji z izrazito nagnjenostjo v porabo. S tem zavirajo razvoj gospodarstva, ki je izgubilo elan in ritem investicijske rasti. Iz poceni razprodanih podjetij so pognali na cesto tisoče delavcev. Slovenija ima 120.000 nezaposlenih, kar je, če verjamemo ekonomistom, razvojna nujnost prehoda, toda država ni vgradila primernih mehanizmov, da bi ta prehod skrajšala in olajšala.

Delavci so nezaščiteni. Najmočnejši, nekdanji režimski sindikati so personalno in po svojem delovanju ostali izvrševalci nalog včerajšnjih in današnjih oblastnikov. Ohranili so tudi premoženje, ki ga niso pripravljali deliti z novimi sindikati, ustanovljenimi v času

resničnega boja za delavske pravice, ki je potekal hkrati s prizadevanjem za demokracijo. Seveda so lahko sindikalistične zahteve kdaj tudi pretirane za realne možnosti, toda eden temeljnih problemov je, da ni normalnega razmerja med delodajalci in delojemalci. Zato sindikati naslavlajo svoje zahteve kar na državo in tako se nadaljuje bivša samoupravna praksa pritiskov v smeri inflacije. Mediji se ob stvkih praviloma postavijo proti delavcem, brž ko stvke ne organizirajo bivši režimski sindikati, včasih jih celo razglasijo za državi sovražne. Stvke v demokraciji niso potrebne, je bilo zapisano. Tudi to je dokaz za nespremenjeno politično filozofijo, ki nas je nekdaj vztrajno poučevala, da v socializmu delavci lahko stvkujejo le proti sebi samim.

VI.

Ob tolikokrat omenjanih medijih ni mogoče mimo nujne obravnave tega, za demokracijo ključnega področja. Prav ob vstopanju v evroatlantske povezave se je problem pokazal v vsej svoji postkomunistični drastiki. Ne samo da so negativno odločitev ZDA glede vstopa Slovenije v NATO skušali - povzemajoč izjavo predsednika vlade - na vse načine prikazati kot „iracionalno“ ali rezultat komplota Jelcin-Clinton, nekateri časniki so celo prestopili vse meje poštenega komentiranja in elementarne kulture. Vodilni provladni časopis Delo je v tedenskem komentarju (14. 6. 1997) zavzel stara, dobro znana stališča o „pax americana“, ameriškega predsednika označil kot nedoraslega ženskarja, državno sekretarko Madeleine Albright pa kot češko Židinjno. Uboga Amerika, pravi komentator, uboga Evropa, ubogi svet. In mi moramo dodati: uboga Slovenija, ki ima takšne časopise. Kajti v tem stilu pišejo slovenski časopisi, pogosto pa se jim pridružujeta tudi nacionalna televizija in radio, predvsem kadar je govor o notranjepolitičnih razmerjih.

Povsem predvidljivo sta po pisanju našega tiska zmeraj vsega krivi opozicija in kritična javnost, ne pa ljudje in stranke, ki so v vladi. In to velja za vsa področja, od gospodarstva do financ, od šolstva do kmetijstva. Slovenija je po svojem tisku unikatni primer v demokratičnem evropskem prostoru.

Ljubljanski dnevnik, spet samo za primer, objavlja tako rekoč vsak dan kot svoje komentare prispevke dozdevno „neodvisnih“ piscev,

v parlamentu - ni naključje, da so pridruženje Slovenije Evropski zvezi vodili in izvajali povsem nekompetetni ljudje. Vlada in parlament pri vključevanju v mednarodne tokove nista znala uporabljati načel evropske diplomacije, ki vsebujejo seveda dosledno in trdo pogajanje za uveljavljanje slovenskih interesov, temveč sta uporabljala balkanske prijeme izigravanja, šarlatanskega improviziranja in goljufivih obljub. Proti tistim, ki so takšne balkanske metode kritizirali, so se v javnosti sprožale neokusne gonje. Kritiki vladnih balkanskih diplomatskih prijemov niso nasprotniki resničnega in vsebinskega vključevanja v Evropo. Nasprotno je res: tisti, ki vztrajajo pri dosedanjih metodah v notranji, gospodarski in zunanji politiki, so resnični nasprotniki vsebinskega vključevanja v Evropo.

Predsednik vlade nas je s svojimi ekipami pripeljal v položaj, da moramo izpolnjevati pogoje, ki jih evropska skupnost ne zahteva od nobene druge pridružene članice. Ti pogoji so vsebovani v zdaj končno znanem „španskem kompromisu“, ki ga je vlada tako dolgo skrivala pred javnostjo. Slovenija je po tem kompromisu postavljena v izjemno podrejen položaj. Vlada nas je s svojo nekompetentnostjo, s svojim mečkanjem, prikrivanjem in manipuliranjem javnosti pripeljala pred izvršeno dejstvo in v položaj, ko za Slovenijo ni dobra nobena od rešitev.

Očitno je, da vlada hoče doseči takšen način vstopanja v evropske integracije, ki najbi silam kontinuitete potrdil in pridobil legitimnost v mednarodnem svetu, še posebej pa na domačem prizorišču, njenim ljudem zagotovil še dolgo vladavino na stari način in jim ohranil priposestevane pozicije.

Ob tem je treba povedati, da je slovenska država močno zanemarila skrb za manjšine in izseljence. Slovenska manjšina v Italiji na primer preživlja eno najtežjih kriz v svoji zgodovini, zlasti po krivdi katastrofalne gospodarske in ideološko ločevalne politike po diktatu ljubljanskih nekdanjih in še zmeraj delujočih partijskih gremijev. Slovenci po svetu, ki so se med časom osamosvajanja zblížali in začeli presegati politična razhajanja, so spet razdeljeni, politika Slovenije razkol kvečjemu pogloblja. Svetovni slovenski kongres, ki je bil veliko upanje v združevanje energij, životari.

Podpisniki menimo, da moramo v Evropo

sko zvezo vstopiti po evropskih demokratičnih standardih, izkazovati pa jih moramo tudi v notranjepolitičnem življenju. To seveda ne bo mogoče, dokler se bo stanje, kakršno imamo v politiki, upravljanju države, sodstvu, gospodarstvu, medijih in kulturi, generiralo iz kontinuitete s totalitarnim režimom.

IX.

V Sloveniji je bilo po vojni brez sodnih procesov pobitih več kot 10.000 ljudi. Po ocenah parlamentarne preiskovalne komisije je šlo skozi politične sodne postopke in procese 28.000 državljanov. Poleg tega je bilo izvensodno poslanih na prisilno delo več tisoč državljanov, ker so „ljudski odbori“ imeli pravico izrekat prostostne kazni do treh let. 200.000 državljanom je bilo odvzeto premoženje. Brez sodnih sklepov so bile iz obmejnega pasu izseljene družine, ki jih je Komunistična partija ocenila kot politično nezanesljive. Po istem postopku so izključevali iz srednjih šol dijake in jim preprečevali študij na univerzi. Mnogo strokovnjakov, od podjetij do univerze, je ostalo brez službe zaradi političnih verbalnih deliktov. Po vojni je bilo v montiranih procesih zaprtih več kot 200 duhovnikov. Nemalo pisateljev, publicistov in novinarjev se je zaradi svojega pisanja znašlo v zaporu.

Za povojno politično nasilje, med katerim so bili storjeni celo izraziti zločini, vse do danes niso bili imenovani krivci, krivice niso bile popravljene tako rekoč nikomur. Še več: nekatere povojne zločine nad lastnim prebivalstvom celo javno zagovarjajo in jih označujejo za nujna ali celo domoljubna dejanja. Montirani politični procesi, od najbolj znanih do manjših, niso bili razveljavljeni. Kar se dogaja na tem področju, je na robu pameti: po krivem obsojeni ljudje morajo danes, če se hočejo oprati „krivde“, sami dokazovati svojo nedolžnost. Poznamo primere, ko so morale večrajšnje žrtve političnega preganjanja v demokraciji Sloveniji na sodišču dokazati, da v tistih časih niso spodbkopavale socialističnega sistema ali žalile predsednika Tita in drugih komunističnih veljakov. Na znanem tolminskem procesu proti primorskemu duhovnikom je tožilec umaknil obtožnico leta 1996; ampak v petdesetih letih so ti obsojenci prebili dolga leta po zaporih, rehabilitacije pa še do danes niso dočakali.

Namesto obsodbe povojnih zločinov in drugih postopkov totalitarnega režima se v

današnji Sloveniji nadaljuje načrtno ponarejanje zgodovine in s tem utrjevanje idejne in politične kontinuitete prejšnjega režima. Namesto da bi spoštovali in ohranjali spomin na padle partizane in talce, so največjih časti še zmeraj deležni ljudje, ki so nedvomno odgovorni za povojna zatiranja, celo zločine. V Ljubljani, Velenju in drugih mestih še zmeraj stojijo spomeniki tiranom, v Murski Soboti celo topovi sovjetske Rdeče armade.

X.

Slovenska država na tem področju v sedmih letih ni storila ničesar. To je slaba legitimacija za slovensko evropsko pot. Enako pogubno kot za naše evropske povezave je opisano stanje tudi za demokratično življenje naše republike. Demokracije ni mogoče graditi na laži in prevari. Med državljani, ki vse bolj brez upa čakajo na korenite spremembe in dinamičen razvoj, se širita malodušje in nezaupanje v demokracijo. Relativna liberalnost zadnjih let jugoslovanskega tako imenovanega samoupravnega socializma in pa dejstvo, da je prehod v demokracijo tekkel hkrati s tveganim procesom osamosvajanja, sta vodilni strukturi prejšnjega režima omogočila, da je preživela tako personalno kakor po metodah dela. Perspektivne postkomunistične države, ki demokracijo jemljejo zares, so z deklarativnimi dejanji in normativnimi lustracijskimi akti pretrgale s kontinuiteto totalitarnega režima. Tudi zato, ker se to v Sloveniji ni zgodilo, smo zašli v popolno relativizacijo, z njo pa v blokado političnega življenja.

Vsaj ob zadnjih dogodkih ob Natu in Evropski zvezi, ob kritičnem pisanju evropskega demokratičnega tiska, zlasti pa ob vse vidnejši notranjepolitični in gospodarski krizi bi morala za Slovenijo nastopiti ura resnice. Nastopiti bi moral tudi čas za sprostitvev in deblokado našega političnega dogajanja. Temeljni pogoj za to je, da se izreče razločna obsodba prejšnjega režima in da se začnemo vsi vesti po pravilih evropskega demokratičnega življenja.

Prepričani smo, da moramo končno v naši državi z deklarativnimi in normativnimi akti jasno in nepreklicno presekati popkovino, ki nas veže s totalitarnim sistemom.

XI.

Sedem let po prvih demokratičnih volitvah in šest let po osamosvojitvi je bil potreben širši

uvid v nerazveseljivo stanje slovenskega duha, ki je pripeljalo do kritičnega stanja slovenske demokracije. V tem uvidu ni bilo mogoče zajeti vseh žgočih vprašanj, denimo zaščite okolja in kulturne krajine, kmetijstva, zdravstvenega in socialnega varstva ter še marsikaterega področja, kjer je stara miselnost v novi preobleki povzročila škodo, zastoj in blokado. Kljub temu smo navedli dovolj razlogov, iz katerih jasno izhaja, da sedanje stanje zahteva korenito spremembo. Menimo, da se morajo vse tri veje oblasti, torej politične stranke na oblasti in v opoziciji, vlada, predsednik države, sodstvo, ob njih pa organizirani delodajalci in delojemalci, mediji in vsa slovenska javnost soočiti z dejanskim sedanjim stanjem, premisliti dosedANJI razvoj in se odločiti, kako naprej. Po našem mnenju je najmanj, kar je treba storiti, naslednje:

Slovenski parlament naj sprejme javno in slovesno izjavo, s katero se bo demokratična Republika Slovenija na deklarativni ravni jasno in nedvoumno izrekla za prekinitev s prejšnjim totalitarnim sistemom in njegovo prakso, ki se nadaljuje v slovenski tranzicijski dobi. V izjavo je treba v skladu z evropskimi kulturnimi in političnimi načeli zapisati, da je bil prejšnji režim obsojanja in prezira vreden, ker je zaradi svoje protidemokratske narave teptal človekove pravice in temeljne svoboščine. Izjava naj med drugim razloči partizanski narodnoosvobodilni boj proti okupatorju od komunistične revolucije kot uzurpacije absolutne oblasti Komunistične partije, katere nasledniki še danes ideološko in dejansko pretvarjajo upor proti okupatorju v instrument podaljševanja preteklosti.

Ko bo to nujno dejanje opravljeno, bo treba:

- urediti odnos do totalitarne preteklosti, se pravi jasno obsoditi povojne zločine, imenovati institucije in osebe, ki so jih odredile, ter popraviti krivice, kolikor je mogoče, vrniti dobro ime vsem žrtvam političnega zatiranja, sestaviti seznam vseh žrtev, kulturno označiti vsa množična grobišča in objaviti vse izsledke;

- razveljaviti vse politične sodbe, vse sodbe po členih o sovražni propagandi in verbalnem deliktu, ne da bi po totalitarnih zakonih obsojeni morali za to prositi;

- uresničiti ideje in zahteve slovenske ustave glede pristojnosti posameznih, z ustavo določenih vej oblasti ter njihovih institucij. To pomeni, da je treba uveljaviti sankcije zoper tiste, ki ne spoštujejo meja svojih pristojnosti.

Dograditi je treba institucije pravne države, ki bo zagotavljala spoštovanje ustave in zakonov;

-brez odloga pravno razčistiti postopke in mahinacije v obdobju „tranzicije“, kar je eden temeljnih pogojev za uveljavljanje in uresničevanje pravne države v Sloveniji. Na tem primeru mora slovenska država ugotoviti svoje lastne pomanjkljivosti in se istočasno spoprijeti z nesnažno prakso ljudi kontinuitete, ki so svoj nekdanji politični monopol v procesu lastninjenja transformirali v monopol kapitala. Ljudstvo temu pravi kraja. Pri tej zahtevi ne gre za abstraktno pravičnost ali kaznovalno politiko, temveč za vzpostavljanje temeljev demokracije ter pravne in socialne države;

-ustvariti zakonske mehanizme in ozračje solidarnosti s tistimi državljani, ki so se v prehodu brez svoje krivde znašli v materialnih težavah in na družbenem obrobju;

-brez odloga pospešiti in dokončati denacionalizacijo po veljavnih zakonih, s Cerkvijo pa skleniti evropsko primerljiv sporazum o lastninskih in odškodninskih vprašanjih;

-glede na opisano stanje medijskega prostora je nujno, da Slovenija namesto navidezne dobi pravo medijsko svobodo in pluralnost. Tega si ni mogoče predstavljati brez že obstoječih medijev in ljudi v njih. Končno bi moralo dozoreti pozitivno spoznanje o tem, da so mediji poklicani skrbeti za evropske demokratične standarde, da morajo poročati fair in omogočati, da pride do besede celotni spekter demokratičnega življenja;

-ustvariti razmere za poln razvoj slovenske kulture, znanosti in šolstva, kajti edino naš jezik, znanje, dediščina, ustvarjalnost v najširšem smislu naš v evropskem prostoru potrjuje kot izvirno in vsem drugim enakovrno skupnost;

-izdelati in izvajati je treba program povezovanja s Slovenci v zamejstvu in po vsem svetu, ne glede na politične razlike;

-pridruževanje Evropski zvezi mora namesto dosedanjega mešetarjenja dobiti jasno zamišljen program, ki bo na enaki ravni združeval evropske standarde in slovenske nacionalne interese.

Že v bližnji prihodnosti - upamo, da v Evropski zvezi - nas čakajo resni izzivi. Če bomo hoteli kot državna in narodna skupnost v njej ohraniti svojo identiteto, moramo najprej sami sebi postaviti najvišja merila. Položaj je, žal,

dosegel tako porazno stopnjo, da ga ne bo mogoče izboljšati, če bomo nadaljevali po starem. Sedanje stanje terja bistven preobrat, ki bo iz tranzicijske Slovenije, z obema nogama zakopane v starih miselnih vzorcih in stari praksi, ustvaril moderno in demokratično evropsko državo.

Drago Jančar, pisatelj, član Slovenske akademije znanosti in umetnosti (SAZU)

dr. Angelos Baš, etnolog

Aleš Berger, prevajalec in urednik

Janez Bernik, slikar, profesor, član SAZU

Viktor Blažič, publicist

dr. Katarina Bogataj Gradišnik, prevajalka

dr. France Bučar, profesor, predsednik proega slovenskega parlamenta (1990-1992)

mag. Drago Demšar, odvetnik

dr. Stane Gabrovec, profesor, član SAZU

dr. Kajetan Gantar, profesor, član SAZU

Janez Gradišnik, pisatelj in prevajalec

Niko Grafenauer, pesnik in glavni urednik *Novo revije*

Andrej Hieng, pisatelj, član SAZU

dr. Andrej Inkret, profesor

dr. Milček Komelj, profesor

Lojze Kovačič, pisatelj, član SAZU

dr. Edvard Kovač, profesor

Lojze Lebič, skladatelj, profesor, član SAZU

dr. Joža Mahnič, predsednik Slovenske matice

dr. Saša Markovič, zdravnica

mag. Janez Pogačnik, župnik

dr. Jože Pučnik, profesor, predsednik proe koalicije demokratičnih strank DEMOS (1989-1991)

dr. Primož Simoniti, profesor

Jaroslav Skrušny, prevajalec in urednik

Jože Snoj, pesnik in pisatelj

mag. Rudi Šeligo, pisatelj

dr. Alojzij Šuštar, ljubljanski nadškof in slovenski metropolit v pokoju

Drago Tršar, kipar, profesor, član SAZU

dr. Ivan Urbančič, filozof

Dane Zajc, pesnik, član SAZU

Aleksander Zorn, urednik

V Ljubljani, 9. julija 1997

*Priloga Svobodne Slovenije št. 31, leto LVI,
7. avgusta 1997
Buenos Aires*